

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/23-09/73

URBROJ: 65-23-2

Zagreb, 21. prosinca 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/73*65-23-2**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešća o obavljenim financijskim revizijama političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2022.*, koja je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 54. stavka 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma ("Narodne novine", broj 29/19 i 98/19), dostavio Državni ured za reviziju, aktom od 20. prosinca 2023. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela u ime Državnog ureda za reviziju sudjelovat će mr. Ivan Klešić, glavni državni revizor.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 026-02/23-05/46
URBROJ: 613-01-01-23-24

Zagreb, 20. prosinca 2023.

Hs**NP*021-03/23-09/73*613-23-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Priljeno: 20-12-2023		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
021-03/23-09/73	65	
Službeni broj	Pril.	/n
613-23-1	1	9

HRVATSKI SABOR
n/p Gordan Jandroković, predsjednik

Predmet: Izvješća o obavljenim financijskim revizijama političkih stranaka i nezavisnih zastupnika
– dostavlja se

Poštovani,

u skladu s odredbom članka 54., stavka 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu (Narodne novine 29/19 i 98/19), u prilogu se dostavlja Objedinjeno izvješće o obavljenim financijskim revizijama političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2022., u čijem su prilogu 53 pojedinačna izvješća.

U radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, u ime Državnog ureda za reviziju, sudjelovat će mr. Ivan Klešić, dipl. oec., glavni državni revizor.

S poštovanjem

Prilog: kao u dopisu

GLAVNI DRŽAVNI REVIZOR

mr. Ivan Klešić, dipl. oec.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Objedinjeno izvješće o obavljenim financijskim revizijama

**Političke stranke i
nezavisni zastupnici
za 2022.**

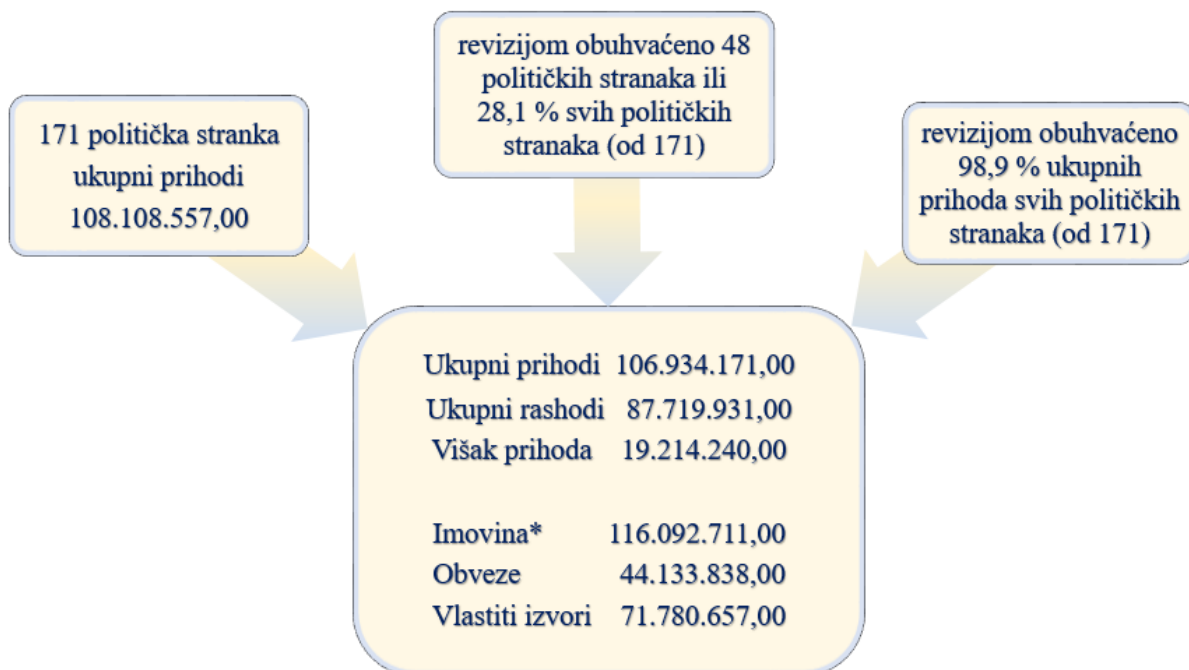
Zagreb, prosinac 2023.

Revizija – ukratko

Političke stranke obuhvaćene revizijom

Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka	Blok za Hrvatsku			
Fokus	Hrvatski suverenisti	Akcija mladih	Hrvatska socijalno-liberalna stranka	
Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati	Možemo! – politička platforma			
Građansko-liberalni savez	Hrvatska stranka prava	Hrvatska stranka umirovljenika	Zagreb je naš!	
Nezavisna lista mladih	Dubrovački demokratski sabor	Duspara Mirko – Nezavisna lista		
Centar	Stranka demokratske akcije Hrvatske	Radnička fronta		
Stranka s Imenom i Prezimenom	Hrvatska demokratska zajednica	Nezavisna lista Stipe Petrina		
Most	Hrvatska seljačka stranka	Nezavisni	Demokratski HSS	Pametno za Split i Dalmaciju
HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	Primorsko goranski savez	Nezavisna lista Višnjan		
LiPO	Nezavisna platforma sjevera	Hrvatska demokršćanska stranka		
Dubrovačka stranka	Socijaldemokratska partija Hrvatske	Nova ljevica		
Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje	Samostalna demokratska srpska stranka	Srđ je Grad		
Unija Kvarnera	Narodna stranka – REFORMISTI	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati		
Istarski demokratski sabor	Hrvatska konzervativna stranka	Stjepan Kožić – nezavisna lista		
Damir Bajs Nezavisna lista	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti			

* Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nije uravnotežena (razlika 178.216,00 kn) jer pojedinačne bilance dviju političkih stranaka: Demokratski HSS i Centar na dan 31. prosinca 2022. nisu uravnotežene.

Nezavisni zastupnici

Vladimir Bilek
nezavisni zastupnik češke
i slovačke nacionalne
manjine

Veljko Kajtazi
nezavisni zastupnik austrijske,
bugarske, njemačke, poljske,
romske, rumunjske, rusinske, ruske,
turske, ukrajinske, vlaške i židovske
nacionalne manjine

Ermina Lekaj Prljaskaj
nezavisna zastupnica
albanske, bošnjačke,
crnogorske, makedonske i
slovenske nacionalne manjine

Robert Jankovics
nezavisni zastupnik
mađarske nacionalne
manjine

dr. sc. Furio Radin
nezavisni zastupnik
talijanske nacionalne
manjine

revizijom obuhvaćeno
5 nezavisnih zastupnika

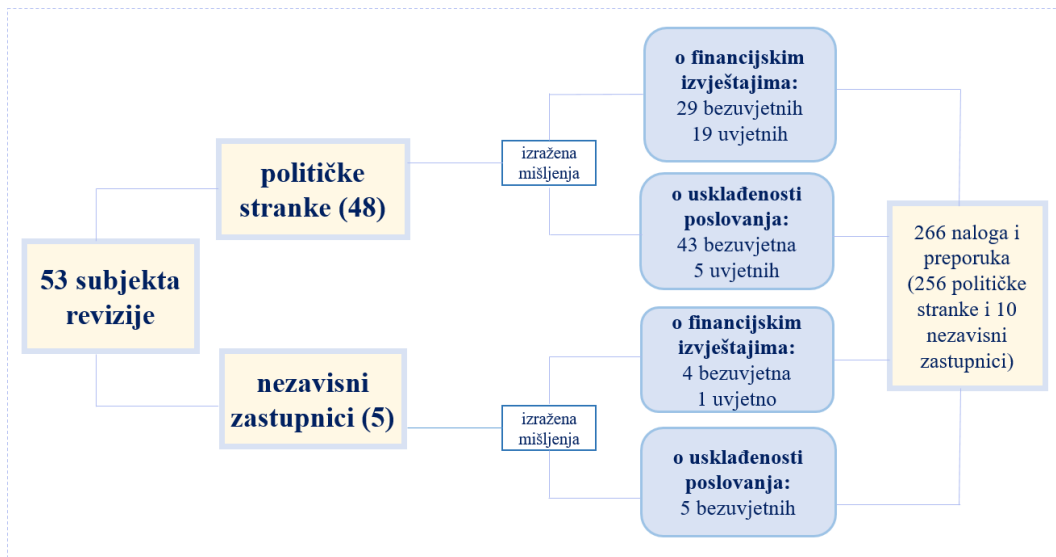
Ukupni prihodi	1.801.263,00
Ukupni rashodi	2.045.036,00
Manjak prihoda	243.773,00

Imovina	1.499.560,00
Obveze	106.302,00
Vlastiti izvori	1.393.258,00

Financijska revizija

Ciljevi revizije bili su provjeriti:

- istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem
- pravilnost stjecanja prihoda
- pravilnost ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- pravilnost izvršenja drugih transakcija.

ZNAČAJNIJE NEPRAVILNOSTI I PROPUSTI

PODRUČJA	POLITIČKE STRANKE	NEZAVISNI ZASTUPNICI
Računovodstveno poslovanje	19	1
Financijski izvještaji	14	1
Planiranje	5	-
Sustav unutarnjih kontrola	2	-
Prihodi	1	-
Rashodi	1	-

* nalози i preporuke odnose se na svih 48 političkih stranaka

Zaključak

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Financijske izvještaje za 2022., s propisanim priložima bila je obvezna dostaviti 171 politička stranka (od čega je 18 političkih stranaka prestalo djelovati i brisano je iz Registra političkih stranaka tijekom 2022. i 2023.), pet nezavisnih zastupnika te 1 342 nezavisna vijećnika. Unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje dostavilo je 135 političkih stranaka (128 u propisanom roku, sedam izvan propisanog roka), pet nezavisnih zastupnika te 996 nezavisnih vijećnika. Na navedeni način financijske izvještaje nije dostavilo 36 političkih stranaka te 346 nezavisnih vijećnika (307 ih je dostavilo izjave o odricanju od prava na redovito godišnje financiranje iz proračuna, a 39 nije dostavilo spomenute financijske izvještaje, izjave ni drugu dokumentaciju). Financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Financijskom revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje 48 političkih stranaka i pet nezavisnih zastupnika koji su u 2022. ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn. Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti koje su utjecale na izražavanje mišljenja najvećim dijelom odnose se na financijske izvještaje i računovodstveno poslovanje. Kriteriji za izražavanje mišljenja bili su zakoni te drugi propisi i unutarnji akti kojima je uređeno financijsko izvještavanje i poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika. Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, Državni ured za reviziju dao je 266 naloga i preporuka (političke stranke 256, nezavisni zastupnici deset), čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju prihoda, rashoda, imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava.

U skladu s odredbama članka 94. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Državni ured za reviziju obavještava Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i dostavlja cjelokupnu dokumentaciju o svim utvrđenim povredama Zakona.

SAŽETAK	i
PREDMET, CILJEVI, PODRUČJA I METODE REVIZIJE	3
KRITERIJI ZA IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA	4
REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA	5
Prihodi	9
Rashodi	15
Imovina te obveze i vlastiti izvori	22
Nalaz revizije	25
Provedba naloga i preporuka iz prošle revizije	38
REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA	41
Prihodi	41
Rashodi	42
Imovina te obveze i vlastiti izvori	44
Nalaz revizije	45
DOSTAVLJANJE I OBJAVLJIVANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	46
Političke stranke	47
Nezavisni zastupnici	52
Nezavisni vijećnici	52
ZAKLJUČAK	53

SAŽETAK

Državni ured za reviziju obavio je financijsku reviziju 48 političkih stranaka i pet nezavisnih zastupnika, kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje za 2022.

Također, obavljena je provjera dostavljanja (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) godišnjih financijskih izvještaja s prilogima političkih stranaka, nezavisnih zastupnika te članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabranih s liste grupe birača kojima je mandat u tijeku. Obavljena je i provjera objavljivanja financijskih izvještaja s prilogima političkih stranaka i nezavisnih zastupnika na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Ciljevi revizije bili su provjeriti: istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja, primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem, pravilnost stjecanja prihoda i ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*), provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije te pravilnost izvršenja drugih transakcija.

Prihodi političkih stranaka obuhvaćenih revizijom iznosili su 106.934.171,00 kn, rashodi 87.719.931,00 kn te višak prihoda na koncu 2022. iznosi 19.214.240,00 kn (37 političkih stranaka iskazalo je višak prihoda u iznosu od 21.563.987,00 kn, a jedanaest manjak prihoda u iznosu od 2.349.747,00 kn).

O financijskim izvještajima političkih stranaka za 2022. izraženo je 29 bezuvjetnih i 19 uvjetnih mišljenja, a o usklađenosti poslovanja 43 bezuvjetna i pet uvjetnih mišljenja.

Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti koje su utjecale na izražavanje mišljenja najvećim dijelom odnose se na financijske izvještaje i računovodstveno poslovanje.

Prihodi nezavisnih zastupnika iznosili su 1.801.263,00 kn, a rashodi 2.045.036,00 kn te manjak prihoda na koncu 2022. iznosi 243.773,00 kn.

O financijskim izvještajima nezavisnih zastupnika izražena su četiri bezuvjetna i jedno uvjetno mišljenje, a o usklađenosti poslovanja pet bezuvjetnih mišljenja.

Revizijom nezavisnih zastupnika nisu utvrđene nepravilnosti i propusti koje bi utjecale na istinitost i realnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja (osim u dijelu koji se odnosi na računovodstveno poslovanje i financijske izvještaje nezavisne zastupnice).

Kriteriji za izražavanje mišljenja bili su zakoni te drugi propisi i unutarnji akti kojima je uređeno financijsko izvještavanje i poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

Revizijom je, između ostalog, utvrđeno sljedeće:

- Financijski planovi političkih stranaka sadrže planove prihoda i rashoda, ali kod pojedinih prihoda i rashoda nisu planirani prema računima iz računskog plana; pojedini financijski planovi ne sadrže plan zaduživanja i otplata (iako su se tijekom 2022. pojedine političke stranke zaduživale), a pojedini ne sadrže ni obrazloženja financijskog plana, kao ni poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu niti parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda. Pri znatnijim odstupanjima ostvarenih i planiranih prihoda i rashoda nisu donesene izmjene i dopune financijskog plana, a nije planiran ni rezultat poslovanja za godinu koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan. Uz ciljeve i planirane aktivnosti u godišnjim programima rada pojedinih političkih stranaka, nisu navedeni izvori financiranja potrebni za njihovu realizaciju, kao ni rashodi prema vrstama utvrđenima računskim planom za neprofitne organizacije.

Također, pojedine političke stranke ne prate ostvarenje rashoda po aktivnostima utvrđenima godišnjim programom rada, a na pojedinim knjigovodstvenim ispravama (računima) nije navedena programska aktivnost na koju se rashod odnosi zbog čega nije moguće utvrditi jesu li sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom.

- Temeljni financijski izvještaji pojedinih političkih stranaka nisu sastavljeni na propisani način odnosno podaci iskazani u financijskim izvještajima nisu točni i istiniti, kao ni istovjetni podacima evidentiranim u poslovnim knjigama (između ostalog, u financijskim izvještajima pojedini prihodi, rashodi, imovina te obveze i vlastiti izvori su više/manje iskazani u odnosu na iznose koji su evidentirani u poslovnim knjigama, zbog čega su i podaci o višku/manjku prihoda, kao i o vrijednosti imovine te vlastitih izvora u financijskim izvještajima više/manje iskazani; ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana u bilanci nije uravnotežena). Bilješke uz financijske izvještaje pojedinih političkih stranaka, između ostalog, ne sadrže detaljniju razradu i dopunu podataka iz Bilance i Izvještaja o приходima i rashodima, pregled ostalih ugovornih obveza po sudskim sporovima u tijeku te razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine.
- U području računovodstvenog poslovanja utvrđene su nepravilnosti i propusti u dijelu koji se odnosi na poslovne knjige, evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja, potraživanja te popis imovine i obveza. Pojedine političke stranke nisu ustrojile sve propisane poslovne knjige, a izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige nisu osigurani potrebni podaci u vezi s navedenom imovinom i obvezama. Prihodi i rashodi nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u financijskim izvještajima na računima propisanim računskim planom za neprofitne organizacije ili su poslovni događaji u pojedinim slučajevima evidentirani bez vjerodostojne dokumentacije. Prihodi i rashodi, imovina i obveze pojedinih političkih stranaka nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u financijskim izvještajima, a pojedini rashodi koji se odnose na prethodnu godinu nisu u poslovnim knjigama evidentirani u trenutku nastanka poslovnog događaja. Rashodi (za reprezentaciju, troškove na službenom putu) pojedinih političkih stranaka evidentirani su u poslovnim knjigama na temelju računa dobavljača na kojima nisu navedene aktivnosti na koje se poslovni događaj odnosi (nisu navedeni razlozi ugošćivanja te korisnici usluga reprezentacije, svrha službenog putovanja, nije priložena specifikacija obavljenih usluga) ili su evidentirani bez priloženih računa na temelju izvoda žiroračuna te se ne može potvrditi nastanak poslovnog događaja, kao ni jesu li sredstva korištena za ostvarivanje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima. Blagajničko poslovanje nije vođeno uredno, a kod pojedinih političkih stranaka popis imovine i obveza nije u cijelosti obavljen u skladu s propisima.
- Kod pojedinih političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti i propusti pri obračunu putnih naloga za službena putovanja, i to, između ostalog, pojedini putni nalozi ne sadrže podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat); na pojedinim putnim nalogima nije navedeno vrijeme kretanja, trajanja putovanja i povratka s puta; putne naloge nisu potpisali podnositelj i odobratelj putnog naloga, likvidator ili blagajnik i/ili odgovorna osoba odobratelja obračuna i isplate putnog naloga; izvješće sa službenog putovanja nije priloženo uz pojedine putne naloge, dok pojedina priložena izvješća nemaju potpis osobe koja je bila na službenom putu.

Nadalje, uz pojedine putne naloge nije priložena knjigovodstvena dokumentacija i/ili nije priložena vjerodostojna knjigovodstvena dokumentacija; na jednom putnom nalogu, pri obračunu troškova službenog puta, istovremeno je izvršeno obračunavanje troškova najma vozila i naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe, što nije opravdano.

- U području izborne promidžbe utvrđene su nepravilnosti i propusti u vezi s evidentiranjem poslovnih događaja, financiranjem i plaćanjem računa u vezi s izbornom promidžbom te iskazivanjem u financijskim izvještajima političkih stranaka, i to u dijelu koji se odnosi na prijevremene izbore za gradonačelnika Grada Splita kojeg su predložile političke stranke te članove Gradskog vijeća Grada Splita. Financiranje izborne promidžbe nije u cijelosti obavljano putem posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe (kandidata za gradonačelnika Grada Splita, odnosno političke stranke za izbor članova Gradskog vijeća Grada Splita u kojoj je spomenuta politička stranka sudjelovala), nego su plaćanja izvršena s redovnog računa političke stranke.

Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, Državni ured za reviziju dao je 266 naloga i preporuka (političke stranke 256, nezavisni zastupnici deset), čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/23-03/46

URBROJ: 613-01-01-23-1

Zagreb, 8. prosinca 2023.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINACIJSKOJ REVIZIJI
POLITIČKIH STRANAKA I NEZAVISNIH ZASTUPNIKA
ZA 2022.

Državni ured za reviziju (dalje u tekstu: Ured) obavio je *financijsku reviziju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika*, na temelju odredaba članka 9. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19) te članka 53. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu (Narodne novine 29/19 i 98/19).

Revizijom su obuhvaćene političke stranke i nezavisni zastupnici koji su u 2022. ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn, i to:

- 48 političkih stranaka (25 parlamentarnih¹ i 23 izvanparlamentarne) te
- pet nezavisnih zastupnika.

Za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabrane s liste grupe birača (dalje u tekstu: nezavisni vijećnici) revizija financijskih izvještaja i poslovanja za 2022. nije obavljena, s obzirom na to da u 2022. nisu ostvarili prihode iznad 100.000,00 kn.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima koji su utvrđeni Zakonom o Državnom uredu za reviziju, Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (do 23. lipnja 2023. Narodne novine 17/20; od 23. lipnja 2023. Narodne novine 66/23) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

¹ Revizijom obuhvaćeno razdoblje (2022.) odnosi se na 10. saziv Hrvatskoga sabora (konstituiran 22. srpnja 2020.), koji prema podacima s mrežnih stranica Hrvatskoga sabora (8. studenoga 2023.) ima 28 parlamentarnih političkih stranaka (23 aktivne i pet neaktivnih). Revizijom nisu obuhvaćene tri parlamentarne (aktivne) političke stranke – Odlučnost i pravednost (OIP), koja je upisana u Registar političkih stranaka 15. prosinca 2022. te Pravedna Hrvatska (PH) i Socijaldemokrati, koje su upisane u Registar političkih stranaka 2. rujna 2022., a ostvarile su i prihode manje od 100.000,00 kn.

Ured je obavio *provjeru dostave* (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) *godišnjih financijskih izvještaja s prilogima* 171 političke stranke (*od čega je 18 političkih stranaka tijekom 2022. i 2023. prestalo djelovati i brisano je iz Registra političkih stranaka*), koje su bile obvezne dostaviti financijske izvještaje za 2022.; pet nezavisnih zastupnika te 1 342 nezavisna vijećnika kojima je mandat u tijeku.² Također, obavljena je i *provjera objave* financijskih izvještaja s prilogima političkih stranaka i nezavisnih zastupnika na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Postupci revizije provedeni su od 19. travnja do 23. studenoga 2023.

Političke stranke, prema odredbama Zakona o političkim strankama (Narodne novine 76/93, 111/96, 164/98, 36/01 i 28/06)³, svojim slobodnim osnivanjem izraz su demokratskoga višestranačkog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te pravne osobe koje politički djeluju u skladu s ciljevima utvrđenim programom i statutom, koji su usmjereni na stvaranje i oblikovanje političke volje te političkog djelovanja građana. Osim pravnog položaja, spomenutim Zakonom utvrđeni su i uvjeti, način i postupak osnivanja, registriranje i prestanak političke stranke. Politička stranka stječe svojstvo pravne osobe upisom u Registar političkih stranaka, koji vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave i o upisu političke stranke u navedeni Registar donosi rješenje⁴. Sve promjene (programa, statuta, naziva, sjedišta, imena osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje, članova upravnog tijela, kao i prijavu o prestanku političke stranke) osoba ovlaštena za predstavljanje i zastupanje političke stranke obvezna je dostavljati navedenom Ministarstvu.

Nezavisni zastupnik, prema odredbi članka 2., točke 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači zastupnik izabran s neovisne liste i zastupnik nacionalnih manjina izabran s liste koju su predložili birači ili udruge nacionalnih manjina. Izbor zastupnika u Hrvatski sabor uređen je odredbama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine 116/99, 109/00 – vjerodostojno tumačenje, 53/03, 69/03 – pročišćeni tekst, 167/03 – Odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja, 19/07, 20/09 – vjerodostojno tumačenje, 145/10, 93/11 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 120/11 – pročišćeni tekst, 19/15, 66/15 – pročišćeni tekst, 104/15 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 48/18 – Odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja i 98/19). Odredbom članka 8. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, utvrđeno je pravo birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj na zastupljenost u Hrvatskom saboru i pravo da biraju tri zastupnika na temelju kandidacijskih lista u posebnoj izbornoj jedinici. Odredbama članka 19. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine 155/02, 47/10 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/10 i 93/11 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članaka 16. – 19. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, utvrđeno je pravo pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na zastupljenost u Hrvatskom saboru.

Nezavisni vijećnik, prema odredbi članka 2., točke 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači član predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabran s liste grupe birača. Izbor nezavisnih vijećnika uređen je odredbama Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21).

Način financiranja političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika, između ostalog, propisan je Zakonom o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

² Izbori za članove predstavničkih tijela lokalnih jedinica održani su 16. svibnja 2021. (Narodne novine 39/21).

³ U tekstu se navode propisi koji su se primjenjivali u razdoblju obuhvaćenom revizijom.

⁴ Pravilnik o obrascima i načinu vođenja Registra političkih stranaka te obrascima i postupku prijave, osnivanja i djelovanja organizacijskih oblika političkih stranaka (Narodne novine 79/94, 144/10 i 27/20)

PREDMET, CILJEVI, PODRUČJA I METODE REVIZIJE

Predmet revizije bili su financijski izvještaji i poslovanje za 2022.

Ciljevi revizije bili su provjeriti:

- istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem
- pravilnost stjecanja prihoda
- pravilnost ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom (*političke stranke i nezavisnog zastupnika*) i statutom (*političke stranke*)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- pravilnost izvršenja drugih transakcija.

U postupku revizije ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa; provjereno je jesu li političke stranke donijele kodeks etike i/ili druge dokumente kojima su određena pravila ponašanja, pravila za sprječavanje sukoba interesa te visoki i jasni standardi etičkog ponašanja koje trebaju poštivati zaposlenici i članovi političke stranke, a posebno članovi političke stranke koji obnašaju javne i političke dužnosti te kako se navedena pravila primjenjuju u političkim i drugim aktivnostima u vezi s djelovanjem političke stranke; uspoređeni su podaci iskazani u financijskim izvještajima s podacima iz prethodnog razdoblja i podacima iz financijskog plana, kao i financijskim izvještajima o financiranju izborne promidžbe; provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima; ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa, pravila, procedura i drugih unutarnjih akata; obavljena je detaljna provjera računa te računska točnost dokumentacije na temelju koje su prihodi i rashodi evidentirani u poslovnim knjigama; provjereni su podaci objavljeni na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva te političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

U skladu s odredbom članka 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju, po okončanju revizije sastavljena su pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji, koja sadrže:

- mišljenje o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja
- podatke (opisane činjenice) u vezi s djelokrugom i unutarnjim ustrojstvom, sustavom unutarnjih kontrola, planiranjem te financijskim izvještajima
- ciljeve i područja revizije
- kriterije za izražavanje mišljenja
- metode i postupke revizije
- nalaz, u kojem su opisane činjenice prema područjima na koja se odnose (uz svako područje dan je nalog, preporuka ili mišljenje, za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i propusta)
- provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije (provjeru je li politička stranka / nezavisni zastupnik postupio prema nalogima i preporukama koje je Ured dao u prošloj reviziji).

Mišljenja su izražena u standardiziranom obliku, u skladu s prihvaćenim okvirom financijskog izvještavanja i usklađena s ISSAI standardima. Pri izražavanju mišljenja odlučujuću ulogu imao je prag značajnosti, koji je određen prema utvrđenoj metodologiji. Na određivanje praga značajnosti utjecali su značajnost nepravilnosti i propusta po vrijednosti i po prirodi ili sadržaju. Značajnost po vrijednosti određuje se izravno, u apsolutnom iznosu i neizravno u postotku od ukupnih prihoda, rashoda ili vrijednosti imovine, a značajnost po prirodi ili sadržaju ovisi o vrsti poslovnih događaja koji su utjecali na podatke iskazane u financijskim izvještajima ili usklađenost poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

KRITERIJI ZA IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA

Mišljenja o financijskim izvještajima izražavaju se u odnosu na primjenjivi okvir financijskog izvještavanja za političke stranke i nezavisne zastupnike.

Mišljenja o usklađenosti poslovanja izražavaju se u odnosu na zakone, druge propise, planove/programme rada te druge unutarnje akte, koji sadrže potrebno, očekivano ili željeno stanje te daju okvir za procjenu i razumijevanje poslovanja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, utvrđivanje činjenica, donošenje zaključaka, kao i davanje naloga i preporuka.

Kriteriji za izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima

- Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu
- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine 121/14 i 114/22)

Kriteriji za izražavanje mišljenja o usklađenosti poslovanja

- Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu
- Zakon o političkim strankama
- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija
- Pravilnik o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja (Narodne novine 71/19)
- Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (Narodne novine 1/15, 25/17, 96/18, 103/18 – ispravak i 134/22)
- Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (Narodne novine 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21)
- Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (Narodne novine 119/15 i 134/22)
- statut i program političke stranke, odnosno program rada za mandatno razdoblje (*za nezavisne zastupnike na početku mandata*)
- godišnji program rada i financijski plan

REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA

O financijskim izvještajima političkih stranaka za 2022. izraženo je **29 bezuvjetnih i 19 uvjetnih mišljenja**, a o usklađenosti poslovanja **43 bezuvjetna i pet uvjetnih mišljenja**.

U tablici u nastavku navode se izražena mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja za 2022. te mišljenja iz prošle revizije (ako je obavljena), po političkim strankama.

Za 29 političkih stranaka izražena su bezuvjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja, za pet političkih stranaka izražena su uvjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja, a za 14 političkih stranaka izražena su uvjetna ili bezuvjetna mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja. U odnosu na prošlu reviziju (2021. ili prije), o financijskim izvještajima izraženo je jedanaest bezuvjetnih mišljenja više, 14 uvjetnih mišljenja manje; o usklađenosti poslovanja četiri bezuvjetna mišljenja više, osam uvjetnih mišljenja manje; suzdržano i nepovoljno mišljenje o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja (kojih je u prošloj reviziji bilo) nisu izražena.

Tablica broj 1

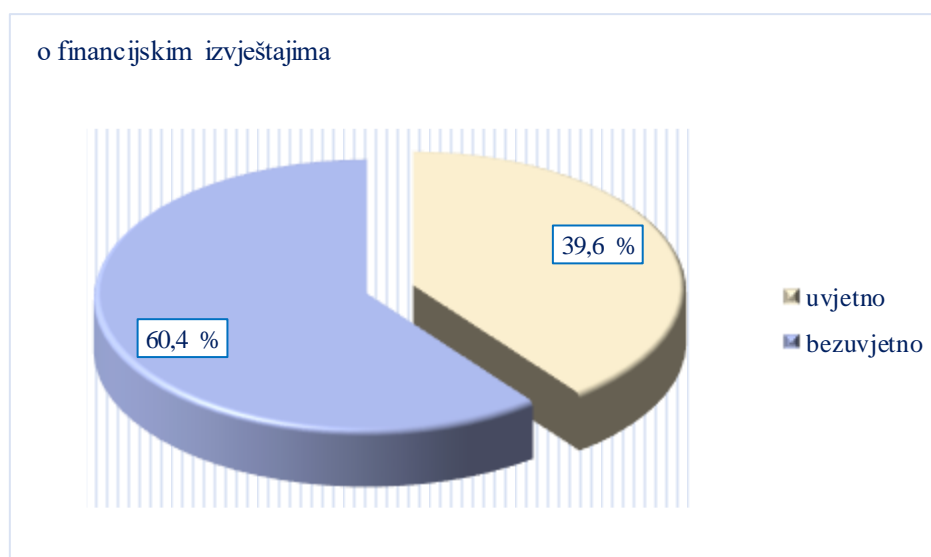
Izražena mišljenja po političkim strankama

Redni broj	Politička stranka	Izraženo mišljenje za 2022.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
1.	Akcija mladih (AM)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
2.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
3.	Blok za Hrvatsku (Blok)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
4.	Centar	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
5.	Damir Bajš Nezavisna lista (Damir Bajš NL)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
6.	Demokratski HSS (DHSS)	uvjetno	uvjetno	suzdržano	uvjetno
7.	Domovinski pokret (DP)	uvjetno	uvjetno	nepovoljno	nepovoljno
8.	Dubrovačka stranka (DUSTRA)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
9.	Dubrovački demokratski sabor (DDS)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
10.	Duspara Mirko – Nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
11.	Fokus	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno
12.	Građansko-liberalni savez (Glas)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
13.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
14.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
15.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
16.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	uvjetno
17.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
18.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
19.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
20.	Hrvatska stranka prava (HSP)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
21.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
22.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
23.	Hrvatski suverenisti	uvjetno	bezuvojetno	uvjetno	uvjetno
24.	Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	uvjetno
25.	Istarski demokratski sabor (IDS)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
26.	Ključ Hrvatske (Ključ)	uvjetno	uvjetno	uvjetno	bezuvojetno
27.	LiPO	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
28.	Most	bezuvojetno	bezuvojetno	uvjetno	bezuvojetno
29.	Možemo! – politička platforma (Možemo!)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno
30.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno	bezuvojetno

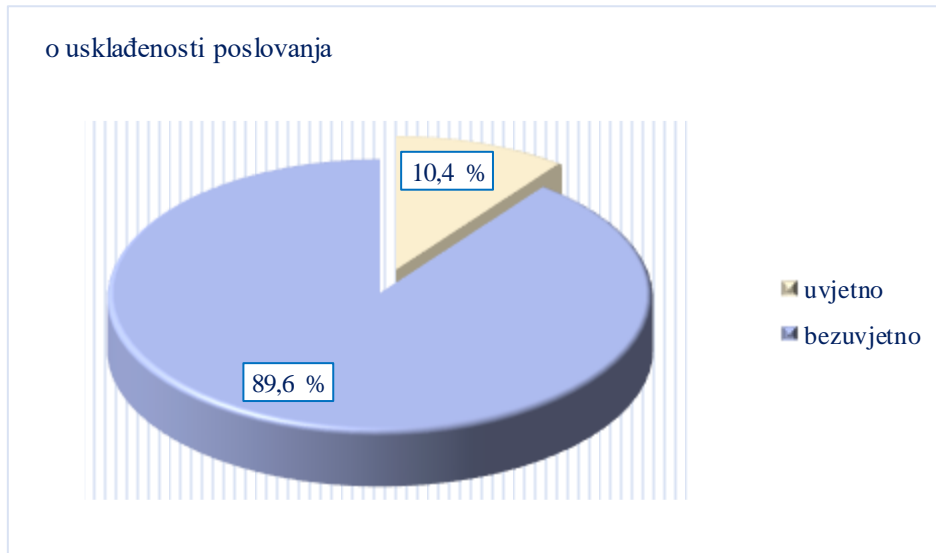
Redni broj	Politička stranka	Izraženo mišljenje za 2022.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
31.	Nezavisna lista mladih (NLM)	uvjetno	bezuwjetno	uvjetno	uvjetno
32.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	uvjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
33.	Nezavisna lista Višnjana (NLV)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
34.	Nezavisna platforma sjevera (NPS)	uvjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
35.	Nezavisni	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
36.	Nova ljevica (NL)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
37.	Pametno za Split i Dalmaciju	uvjetno	uvjetno	uvjetno	uvjetno
38.	Primorsko goranski savez (PGS)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	uvjetno
39.	Radnička fronta (RF)	uvjetno	bezuwjetno	uvjetno	uvjetno
40.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
41.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
42.	Srđ je Grad (SJG)	bezuwjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
43.	Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)	bezuwjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
44.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	uvjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
45.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	bezuwjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
46.	Unija Kvarnera (UNIJA)	uvjetno	bezuwjetno	uvjetno	bezuwjetno
47.	Zagreb je naš!	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
48.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	uvjetno	uvjetno	uvjetno	uvjetno

U grafičkim prikazima u nastavku daje se struktura izraženih mišljenja.

Struktura izraženih mišljenja

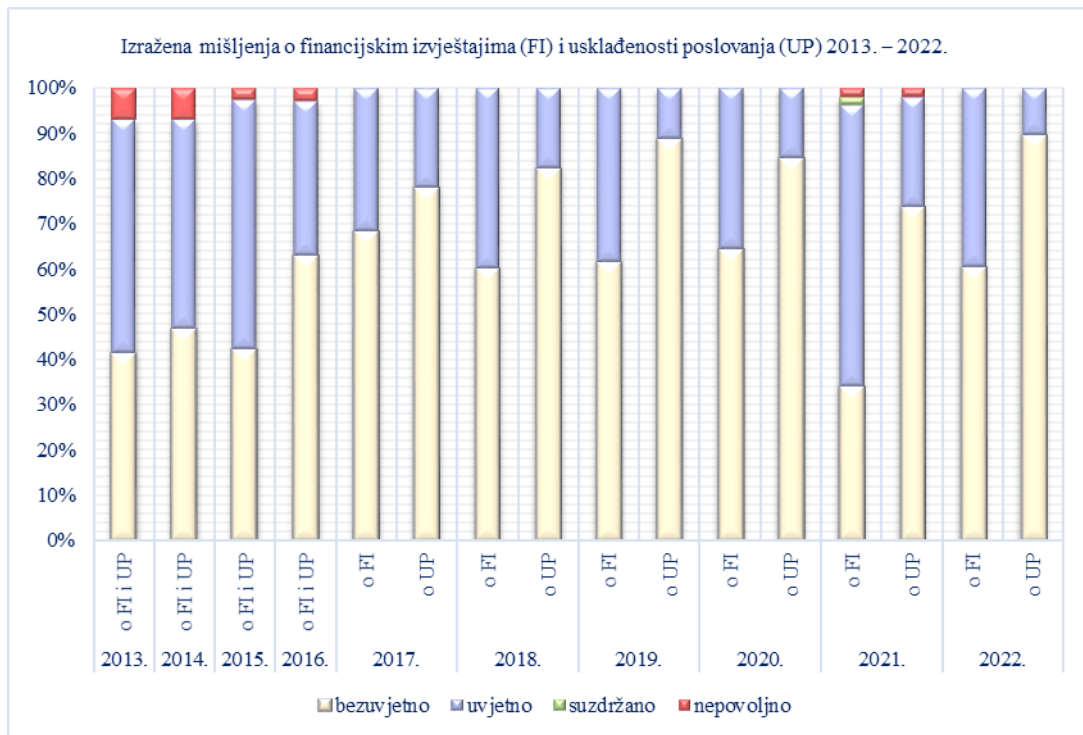

Grafički prikaz broj 1

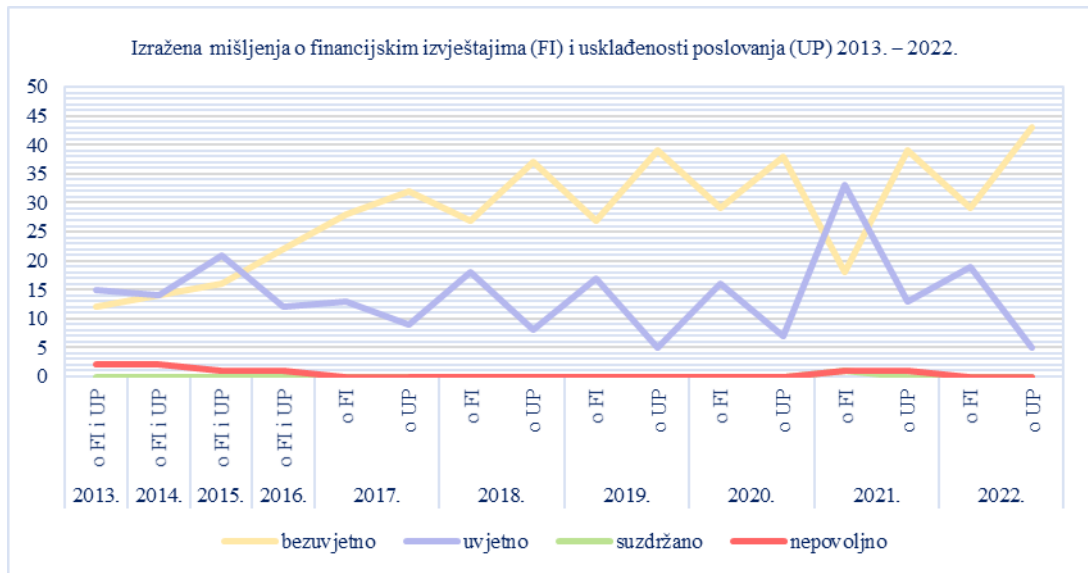

Grafčki prikaz broj 2

Reviziju političkih stranaka Ured je prvi put obavio za 2007. Spomenutom revizijom bilo je obuhvaćeno 15 političkih stranaka, a o financijskim izvještajima i poslovanju bilo je izraženo 14 uvjetnih i jedno bezuvjetno mišljenje. Broj političkih stranaka obuhvaćenih revizijom u sljedećim godinama se konstantno povećavao (revizijom za 2022. obuhvaćeno je 48 političkih stranaka, što je 33 ili 220,0 % više). U grafičkim prikazima u nastavku daje se pregled izraženih mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja u razdoblju 2013. – 2022., uz napomenu da se do 2017. u izvješću o obavljenoj reviziji izražavalo jedno mišljenje o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja, a od 2017. izražavaju se dva odvojena mišljenja (o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja).

Grafčki prikaz broj 3

Grafčki prikaz broj 4

Prihodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2022., revizijom obuhvaćene političke stranke ostvarile su ukupne prihode u iznosu od 106.934.171,00 kn, koji se odnose na prihode iz državnog proračuna u iznosu od 53.064.590,00 kn, prihode iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: lokalne jedinice) u iznosu od 38.482.359,00 kn, prihode od članarina i članskih doprinosa u iznosu od 10.576.528,00 kn, prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 1.797.291,00 kn te druge prihode u iznosu od 3.013.403,00 kn.

Parlamentarne političke stranke ostvarile su ukupne prihode u iznosu od 99.506.979,00 kn ili 93,1 %, a izvanparlamentarne političke stranke u iznosu od 7.427.192,00 kn ili 6,9 % ukupno ostvarenih prihoda prema podacima iz spomenutih izvještaja o prihodima i rashodima.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima revizijom obuhvaćenih političkih stranaka za 2022., prema vrstama.

Tablica broj 2

Ostvareni prihodi političkih stranaka za 2022., prema vrstama

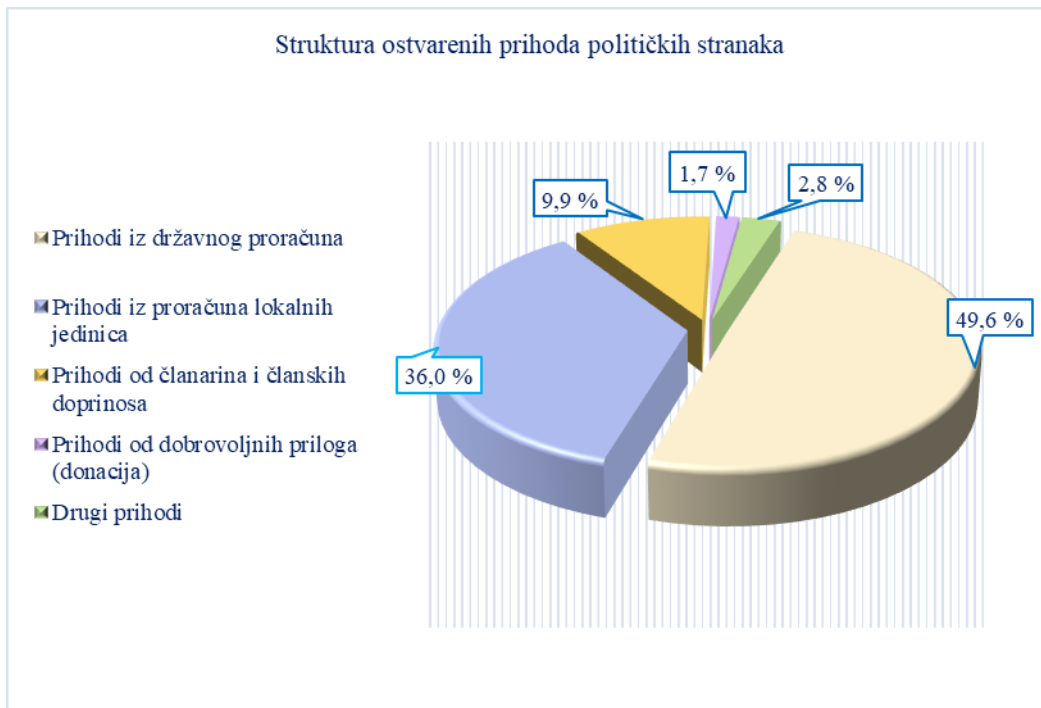
u kn

Redni broj	Politička stranka	P/IP*	Prihodi iz državnog proračuna	Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Akcija mladih (AM)	IP	0,00	329.400,00	0,00	0,00	1.621,00	331.021,00	0,3
2.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	IP	0,00	492.111,00	46.136,00	0,00	20.638,00	558.885,00	0,5
3.	Blok za Hrvatsku (Blok)	P	352.295,00	0,00	0,00	0,00	930,00	353.225,00	0,3
4.	Centar	P	387.525,00	908.882,00	36.487,00	24.666,00	176.980,00	1.534.540,00	1,4
5.	Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)	P	0,00	0,00	0,00	289.220,00	0,00	289.220,00	0,3
6.	Demokratski HSS (DHSS)	IP	0,00	0,00	0,00	201.116,00	1,00	201.117,00	0,2
7.	Domovinski pokret (DP)	P	3.980.937,00	2.033.927,00	77.857,00	0,00	7,00	6.092.728,00	5,7
8.	Dubrovačka stranka (DUSTRA)	IP	0,00	88.200,00	9.800,00	0,00	2.791,00	100.791,00	0,1
9.	Dubrovački demokratski sabor (DDS)	IP	0,00	196.254,00	0,00	0,00	1,00	196.255,00	0,2
10.	Duspara Mirko – Nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	IP	0,00	331.977,00	0,00	0,00	7,00	331.984,00	0,3
11.	Fokus	P	352.295,00	828.759,00	0,00	10.111,00	6.358,00	1.197.523,00	1,1
12.	Građansko-liberalni savez (Glas)	P	387.525,00	24.982,00	1.200,00	0,00	6.191,00	419.898,00	0,4
13.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	P	352.296,00	0,00	0,00	0,00	440,00	352.736,00	0,3
14.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	P	22.423.594,00	13.084.480,00	7.294.025,00	162.253,00	399.305,00	43.363.657,00	40,6
15.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	P	352.295,00	30.852,00	0,00	0,00	5,00	383.152,00	0,4
16.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	P	704.704,00	145.536,00	0,00	0,00	26,00	850.266,00	0,8
17.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	P	352.295,00	704.312,00	233.816,00	251.400,00	180.794,00	1.722.617,00	1,6
18.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	P	704.591,00	1.147.802,00	120.252,00	7.255,00	44.881,00	2.024.781,00	1,9
19.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	P	704.591,00	558.211,00	14.672,00	0,00	6.857,00	1.284.331,00	1,2
20.	Hrvatska stranka prava (HSP)	IP	0,00	401.303,00	50.197,00	1.500,00	1.711,00	454.711,00	0,4
21.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	P	352.295,00	735.051,00	131.857,00	6.000,00	3.700,00	1.228.903,00	1,1
22.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	P	352.295,00	5.333,00	3.034,00	0,00	63.466,00	424.128,00	0,4
23.	Hrvatski suverenisti	P	352.295,00	133.375,00	0,00	0,00	2,00	485.672,00	0,5
24.	Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)	IP	0,00	107.243,00	15.936,00	0,00	2.357,00	125.536,00	0,1
25.	Istarski demokratski sabor (IDS)	P	1.092.115,00	1.924.671,00	396.591,00	0,00	4.692,00	3.418.069,00	3,2
26.	Ključ Hrvatske (Ključ)	IP	0,00	20.875,00	400,00	81.625,00	21.371,00	124.271,00	0,1
27.	LiPO	IP	0,00	155.062,00	30.400,00	0,00	0,00	185.462,00	0,2
28.	Most	P	2.853.592,00	1.701.384,00	0,00	15.945,00	7.504,00	4.578.425,00	4,3
29.	Možemo! – politička platforma (Možemo!)	P	1.840.739,00	491.312,00	113.918,00	41.633,00	10.133,00	2.497.735,00	2,3
30.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	P	387.525,00	352.458,00	100.789,00	7.482,00	15.756,00	864.010,00	0,8

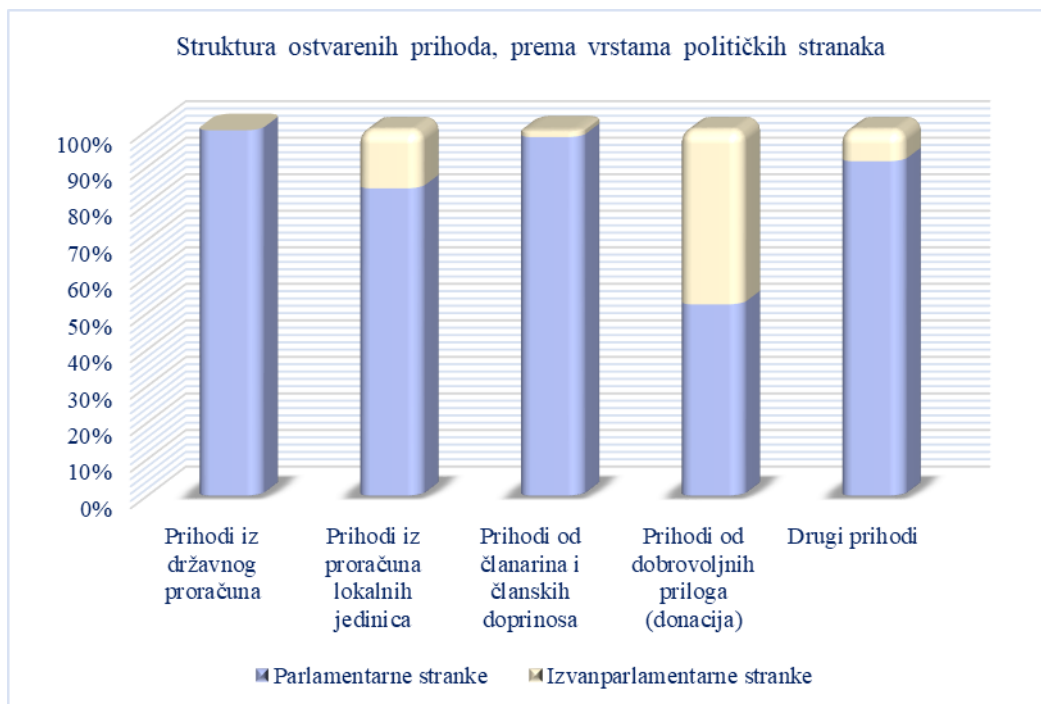
Redni broj	Politička stranka	P/IP*	Prihodi iz državnog proračuna	Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
31.	Nezavisna lista mladih (NLM)	IP	0,00	159.710,00	0,00	0,00	23.502,00	183.212,00	0,2
32.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	IP	0,00	356.697,00	0,00	0,00	1.752,00	358.449,00	0,3
33.	Nezavisna lista Višnjan (NLV)	IP	0,00	136.800,00	0,00	0,00	38,00	136.838,00	0,1
34.	Nezavisna platforma sjevera (NPS)	IP	0,00	195.630,00	0,00	0,00	0,00	195.630,00	0,2
35.	Nezavisni	IP	0,00	234.411,00	0,00	0,00	0,00	234.411,00	0,2
36.	Nova ljevica (NL)	P	387.525,00	227.923,00	10.480,00	31.600,00	32,00	657.560,00	0,6
37.	Pametno za Split i Dalmaciju	IP	0,00	140.520,00	0,00	10.000,00	484,00	151.004,00	0,1
38.	Primorsko goranski savez (PGS)	IP	0,00	377.690,00	30.806,00	3.500,00	1.981,00	413.977,00	0,4
39.	Radnička fronta (RF)	P	387.525,00	5.000,00	66.397,00	6.535,00	585,00	466.042,00	0,4
40.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	P	1.109.733,00	803.374,00	277.030,00	0,00	2.511,00	2.192.648,00	2,1
41.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	P	12.506.483,00	6.517.004,00	1.500.413,00	86.795,00	1.826.892,00	22.437.587,00	21,0
42.	Srd je Grad (SJG)	IP	0,00	186.000,00	1.380,00	2.553,00	0,00	189.933,00	0,2
43.	Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)	IP	0,00	594.739,00	0,00	31.286,00	5,00	626.030,00	0,6
44.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	IP	0,00	0,00	600,00	0,00	176.955,00	177.555,00	0,2
45.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	P	387.525,00	0,00	0,00	0,00	1,00	387.526,00	0,4
46.	Unija Kvarnera (UNIJA)	IP	0,00	159.150,00	0,00	0,00	1,00	159.151,00	0,1
47.	Zagreb je naš!	IP	0,00	1.086.519,00	12.055,00	492.083,00	23,00	1.590.680,00	1,5
48.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	IP	0,00	367.440,00	0,00	32.733,00	116,00	400.289,00	0,4
Ukupno			53.064.590,00	38.482.359,00	10.576.528,00	1.797.291,00	3.013.403,00	106.934.171,00	100,0

* Oznaka za vrstu političke stranke, i to: P za parlamentarnu političku stranku, a IP za izvanparlamentarnu političku stranku.

U grafičkom prikazu broj 5 daje se struktura ostvarenih prihoda političkih stranaka za 2022., a u grafičkom prikazu broj 6 struktura ostvarenih prihoda, prema vrstama političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 5

Grafički prikaz broj 6

Iz grafičkih prikaza vidljivo je da kod političkih stranaka najveći udjel u ukupnim prihodima imaju prihodi iz državnog proračuna i proračuna lokalnih jedinica te da su značajniji prihodi parlamentarnih političkih stranaka.

Prihodi iz državnog proračuna ostvareni u iznosu od 53.064.590,00 kn u cijelosti se odnose na prihode za financiranje redovnog poslovanja političkih stranaka. Ostvareni su u skladu s odredbom članka 6., stavka 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, prema kojoj pravo na redovito godišnje financiranje iz sredstava državnog proračuna imaju političke stranke koje su prema konačnim rezultatima izbora dobile zastupničko mjesto u Hrvatskom saboru i nezavisni zastupnici. U skladu s odredbama članaka 7. i 10. navedenog Zakona, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora donio je u siječnju, lipnju i rujnu 2022. odluke o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika (Narodne novine 11/22, 78/22 i 115/22), prema kojima je dio sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika u 2022. osiguran u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2022., od čega se na političke stranke odnosi 53.064.477,00 kn (za 146 zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru). Razlika u iznosu od 113,00 kn odnosi se na političku stranku (*HKS*) koja je prihode iz državnog proračuna pogrešno evidentirala u poslovnim knjigama i iskazala u financijskim izvještajima u iznosu od 704.704,00 kn, umjesto u iznosu od 704.591,00 kn.

Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica ostvareni u iznosu od 38.482.359,00 kn odnose se na sredstva koja su lokalne jedinice rasporedile političkim strankama za financiranje redovnog rada u iznosu od 38.374.625,00 kn; naknadu troškova izborne promidžbe u iznosu od 77.408,00 kn za prijevremene izbore članova Gradskog vijeća Grada Splita održane u lipnju 2022. na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju prijevremenih izbora za članove Gradskog vijeća Grada Splita (Narodne novine 57/22) te dopunske izbore za člana predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave iz reda pripadnika nacionalne manjine na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju dopunskih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskog naroda (Narodne novine 92/21); kao i druge prihode u iznosu od 30.326,00 kn (u najznačajnijem dijelu, u iznosu od 29.698,00 kn, odnose se na povrat sredstava s posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe na prijevremenim izborima za župana i zamjenika župana Međimurske županije, održanim u studenome 2021., koje je *NPS* predložio).

Prihodi za financiranje redovnog rada ostvareni su na temelju odredaba Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te odluka lokalnih jedinica o financiranju političkih stranaka iz njihovih proračuna. Prema odredbama članaka 6. i 7. navedenog Zakona, pravo na redovito godišnje financiranje iz sredstava proračuna jedinice samouprave imaju političke stranke koje su prema konačnim rezultatima izbora dobile mjesto člana u predstavničkom tijelu jedinice samouprave i nezavisni vijećnici na način da se utvrdi jednaki iznos sredstava za svakog člana u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, tako da pojedinoj političkoj stranci koja je bila predlagatelj liste pripadaju sredstva razmjerna broju dobivenih mjesta članova u predstavničkom tijelu jedinice samouprave prema konačnim rezultatima izbora za članove predstavničkog tijela jedinice samouprave. Odluku o raspoređivanju sredstava iz proračuna lokalne jedinice, prema odredbi članka 10., stavka 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Naknada troškova izborne promidžbe ostvarena je na temelju Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu i Odluke Vlade Republike Hrvatske o visini naknade troškova izborne promidžbe za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine 41/21). Prema spomenutoj Odluci, pravo na naknadu troškova izborne promidžbe imaju političke stranke koje na izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dobiju najmanje jednog člana predstavničkog tijela, a naknada troškova izborne promidžbe isplaćuje se na poseban račun političke stranke otvoren za financiranje troškova izborne promidžbe. Nakon objave izvješća Državnog izbornog povjerenstva o nadzoru poštivanja odredaba Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu koje se odnose na izbornu promidžbu, sredstva su doznačavana na posebne račune političkih stranaka otvorene za financiranje troškova izborne promidžbe.

Prihodi od članarina i članskih doprinosa ostvareni su u iznosu od 10.576.528,00 kn. Članarina odnosno članski doprinos je, prema odredbi članka 2., točke 7. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, redoviti novčani iznos što ga član političke stranke plaća političkoj stranci na način i pod uvjetima utvrđenim statutom ili drugim aktom političke stranke. Prihode od članarina i članskih doprinosa ostvarilo je 26 političkih stranaka (16 parlamentarnih i deset izvanparlamentarnih), a nisu ih ostvarile 22 političke stranke (devet parlamentarnih i 13 izvanparlamentarnih).

Prema odredbama članka 2., točke 8. i članka 4., stavka 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, političke stranke mogu stjecati dobrovoljne priloge (donacije), koje čine povremene ili redovite uplate kojima fizičke ili pravne osobe dobrovoljno daju novac, odnosno pružaju usluge ili daju proizvode bez naplate, političkoj stranci za njezin politički rad, odnosno za financiranje izborne promidžbe. Prema podacima iz izvještaja o приходима i rashodima za 2022., političke stranke ostvarile su **prihode od dobrovoljnih priloga (donacija)** u iznosu od 1.797.291,00 kn, a prema izvještajima o primljenim donacijama za potporu političkog djelovanja u iznosu od 1.352.591,00 kn. Razlika u iznosu od 444.700,00 kn odnosi se na pogrešno u poslovnim knjigama evidentirane i u financijskim izvještajima iskazane prihode iz proračuna lokalne jedinice za redovito godišnje financiranje u iznosu od 271.084,00 kn (*Damir Bajš NL, DHSS*); prihode iz prethodne godine (2021.) vezane za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u iznosu od 166.170,00 kn (*Damir Bajš NL*); sredstva od umanjenja računa za električnu energiju temeljem Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (Narodne novine 104/22, 106/22 i 121/22), koju je u rujnu 2022. donijela Vlada Republike Hrvatske⁵ u iznosu od 7.786,00 kn (*Fokus, Most*); umanjeno za dobrovoljne priloge (donacije) koje su pogrešno u poslovnim knjigama evidentirane i u financijskim izvještajima iskazane u okviru prihoda od članarina i članskih doprinosa u iznosu od 340,00 kn (*DP*). Ostvareni prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 1.352.591,00 kn odnose se na primljene dobrovoljne priloge (donacije) u novcu u iznosu od 1.332.456,00 kn i u proizvodima ili uslugama u vrijednosti od 20.135,00 kn. Političke stranke su u 2022. primile dobrovoljne priloge (donacije) od 780 fizičkih osoba u iznosu od 1.192.456,00 kn te 20 pravnih osoba u iznosu od 160.135,00 kn.

Drugi prihodi ostvareni u iznosu od 3.013.403,00 kn odnose se, između ostalog, na povrat preostalih neutrošenih sredstava od kandidata za općinske načelnike, gradonačelnike, župane te njihove zamjenike koje su predložile političke stranke (sredstva su s posebnih računa za financiranje troškova izborne promidžbe spomenutih kandidata uplaćena na središnje račune političkih stranaka); sudjelovanje političkih stranaka – koalicijskih partnera u troškovima izborne promidžbe; prihode od imovine (kamate, tečajne razlike, zakup, iznajmljivanje poslovnih prostora, prodaja službenog vozila); otpis obveza prema dobavljačima (na temelju odluke popisnog povjerenstva ili suglasnosti dobavljača radi zastare i prestanka poslovanja) te prihode od prodaje stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo.

⁵ Ministarstvo financija je 18. siječnja 2023. donijelo Uputu neprofitnim organizacijama o načinu evidentiranja rashoda za električnu i toplinsku energiju sukladno Uredbi o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije, u kojoj su navedeni primjeri evidentiranja zaprimljenih računa za električnu i toplinsku energiju.

Rashodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2022., revizijom obuhvaćene političke stranke ostvarile su ukupne rashode u iznosu od 87.719.931,00 kn, a odnose se na rashode za zaposlene u iznosu od 26.040.190,00 kn, rashode za promidžbu i informiranje u iznosu od 10.853.244,00 kn, druge materijalne rashode u iznosu od 42.033.180,00 kn, rashode amortizacije u iznosu od 1.645.312,00 kn, financijske rashode u iznosu od 1.154.536,00 kn, rashode za donacije (pomoći) u iznosu od 2.619.507,00 kn te druge rashode u iznosu od 3.373.962,00 kn.

Parlamentarne političke stranke ostvarile su ukupne rashode u iznosu od 82.278.983,00 kn ili 93,8 %, a izvanparlamentarne političke stranke u iznosu od 5.440.948,00 kn ili 6,2 % ukupno ostvarenih rashoda prema podacima iz spomenutih izvještaja o prihodima i rashodima.

S obzirom na to da su ukupni prihodi političkih stranaka za 2022. iznosili 106.934.171,00 kn, a ukupni rashodi 87.719.931,00 kn, višak prihoda na koncu 2022. iznosi 19.214.240,00 kn (37 političkih stranaka iskazalo je višak prihoda u iznosu od 21.563.987,00 kn, a jedanaest manjak prihoda u iznosu od 2.349.747,00 kn). Manjak prihoda političke stranke podmirile su iz viška prihoda prenesenih iz prethodnih godina ili su ga planirale pokriti u sljedećem razdoblju.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim rashodima revizijom obuhvaćenih političkih stranaka za 2022., prema vrstama.

Tablica broj 3

Ostvareni rashodi političkih stranaka za 2022., prema vrstama

u kn

Redni broj	Politička stranka	P/IP*	Broj zaposlenih		Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak prihoda**
			početkom 2022.	koncem 2022.		Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Akcija mladih (AM)	IP	2	2	131.063,00	1.800,00	161.753,00	16.666,00	2.432,00	0,00	8.058,00	321.772,00	0,4	9.249,00
2.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	IP	0	0	0,00	56.945,00	672.897,00	43.173,00	66.818,00	0,00	35.465,00	875.298,00	1,0	-316.413,00
3.	Blok za Hrvatsku (Blok)	P	1	0	143.394,00	0,00	176.803,00	11.565,00	2.376,00	4.000,00	0,00	338.138,00	0,4	15.087,00
4.	Centar	P	3	2	280.771,00	349.052,00	644.830,00	15.637,00	5.327,00	333.121,00	10.230,00	1.638.968,00	1,9	-104.428,00
5.	Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)	P	0	0	0,00	0,00	180.860,00	0,00	5.199,00	0,00	200,00	186.259,00	0,2	102.961,00
6.	Demokratski HSS (DHSS)	IP	0	1	0,00	60.656,00	49.079,00	0,00	1.582,00	0,00	17.183,00	128.500,00	0,1	72.617,00
7.	Domovinski pokret (DP)	P	6	10	1.151.480,00	933.718,00	2.304.762,00	42.867,00	27.872,00	40.067,00	69.091,00	4.569.857,00	5,2	1.522.871,00
8.	Dubrovačka stranka (DUSTRA)	IP	0	0	0,00	5.000,00	52.651,00	2.188,00	1.394,00	0,00	0,00	61.233,00	0,1	39.558,00
9.	Dubrovački demokratski sabor (DDS)	IP	0	0	0,00	45.650,00	29.351,00	13.238,00	1.278,00	0,00	10.300,00	99.817,00	0,1	96.438,00
10.	Duspara Mirko – Nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	IP	0	0	0,00	20.819,00	82.244,00	21.020,00	1.176,00	8.000,00	0,00	133.259,00	0,2	198.725,00
11.	Fokus	P	1	1	207.138,00	359.165,00	164.032,00	8.600,00	30.648,00	0,00	30.000,00	799.583,00	0,9	397.940,00
12.	Građansko-liberalni savez (Glas)	P	2	1	230.703,00	0,00	113.834,00	0,00	2.141,00	0,00	1.333,00	348.011,00	0,4	71.887,00
13.	HRAST– Pokret za uspješnu Hrvatsku	P	0	0	0,00	75.162,00	129.046,00	3.397,00	1.599,00	0,00	808,00	210.012,00	0,2	142.724,00
14.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	P	72	66	10.056.187,00	3.574.689,00	15.120.766,00	785.050,00	213.736,00	1.667.229,00	1.066.872,00	32.484.529,00	37,0	10.879.128,00
15.	Hrvatska demokrišćanska stranka (HDS)	P	0	0	0,00	56.681,00	277.385,00	13.621,00	3.391,00	0,00	0,00	351.078,00	0,4	32.074,00
16.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	P	0	0	0,00	59.483,00	397.724,00	14.752,00	1.055,00	0,00	1.433,00	474.447,00	0,5	375.819,00
17.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	P	8	4	416.590,00	47.723,00	980.773,00	13.999,00	24.329,00	0,00	32.669,00	1.516.083,00	1,7	206.534,00
18.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	P	9	7	847.224,00	119.394,00	1.195.064,00	38.445,00	35.101,00	1.500,00	41.481,00	2.278.209,00	2,6	-253.428,00
19.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	P	3	3	317.169,00	92.701,00	553.261,00	7.828,00	6.923,00	859,00	38.119,00	1.016.860,00	1,2	267.471,00
20.	Hrvatska stranka prava (HSP)	IP	1	1	148.794,00	1.725,00	171.336,00	8.230,00	21.196,00	5.000,00	12.424,00	368.705,00	0,4	86.006,00
21.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	P	1	1	108.248,00	54.401,00	1.038.847,00	23.293,00	26.556,00	2.345,00	104.144,00	1.357.834,00	1,5	-128.931,00

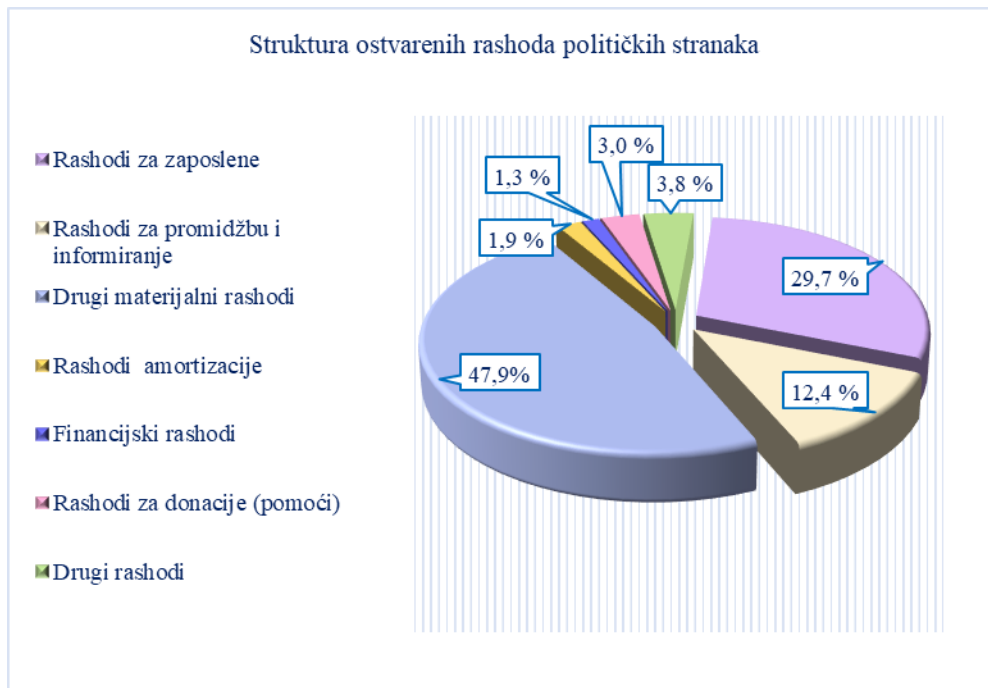
Redni broj	Politička stranka	P/IP*	Broj zaposlenih		Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjelu %	Višak/manjak prihoda**
			početkom 2022.	koncem 2022.		Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
22.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	P	0	0	0,00	0,00	167.060,00	21.842,00	3.508,00	130.000,00	1.487,00	323.897,00	0,4	100.231,00
23.	Hrvatski suverenisti	P	1	0	12.696,00	110.874,00	253.963,00	11.498,00	2.131,00	3.000,00	500,00	394.662,00	0,4	91.010,00
24.	Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)	IP	0	0	0,00	1.708,00	127.796,00	3.156,00	1.462,00	0,00	0,00	134.122,00	0,2	-8.586,00
25.	Istarski demokratski sabor (IDS)	P	9	8	1.193.202,00	1.862,00	1.651.668,00	46.853,00	23.486,00	7.008,00	0,00	2.924.079,00	3,3	493.990,00
26.	Ključ Hrvatske (Ključ)	IP	1	1	68.322,00	5.112,00	58.311,00	9.209,00	1.739,00	0,00	1.510,00	144.203,00	0,2	-19.932,00
27.	LiPO	IP	0	0	0,00	4.500,00	44.174,00	1.485,00	1.131,00	50,00	0,00	51.340,00	0,1	134.122,00
28.	Most	P	16	14	1.924.822,00	464.809,00	1.975.088,00	151.215,00	13.044,00	15.000,00	1.431.034,00	5.975.012,00	6,8	-1.396.587,00
29.	Možemo! – politička platforma (Možemo!)	P	4	5	439.198,00	410.603,00	438.587,00	1.388,00	7.548,00	35.000,00	401,00	1.332.725,00	1,5	1.165.010,00
30.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	P	3	3	243.249,00	144.819,00	412.463,00	4.102,00	7.692,00	156,00	10.833,00	823.314,00	0,9	40.696,00
31.	Nezavisna lista mladih (NLM)	IP	0	0	0,00	51.040,00	40.802,00	0,00	3.930,00	0,00	0,00	95.772,00	0,1	87.440,00
32.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	IP	0	0	0,00	6.270,00	202.583,00	10.745,00	8.319,00	1.000,00	6.667,00	235.584,00	0,3	122.865,00
33.	Nezavisna lista Višnjan (NLV)	IP	0	0	0,00	0,00	11.918,00	0,00	1.353,00	0,00	6.867,00	20.138,00	0,0	116.700,00
34.	Nezavisna platforma sjevera (NPS)	IP	1	1	59.045,00	0,00	70.819,00	0,00	7.961,00	0,00	0,00	137.825,00	0,1	57.805,00
35.	Nezavisni	IP	0	0	0,00	3.496,00	27.233,00	0,00	1.050,00	37.018,00	0,00	68.797,00	0,1	165.614,00
36.	Nova ljevica (NL)	P	0	0	0,00	83.000,00	354.515,00	8.115,00	1.682,00	36.958,00	0,00	484.270,00	0,6	173.290,00
37.	Pametno za Split i Dalmaciju	IP	0	0	9.240,00	106.905,00	22.934,00	0,00	2.243,00	0,00	15.688,00	157.010,00	0,2	-6.006,00
38.	Primorsko goranski savez (PGS)	IP	1	1	103.128,00	21.732,00	150.642,00	779,00	2.963,00	0,00	0,00	279.244,00	0,3	134.733,00
39.	Radnička fronta (RF)	P	1	1	67.555,00	55.070,00	134.609,00	1.057,00	3.513,00	0,00	17.071,00	278.875,00	0,3	187.167,00
40.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	P	7	6	922.251,00	118.986,00	827.746,00	41.500,00	38.497,00	177.317,00	29.212,00	2.155.509,00	2,5	37.139,00
41.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	P	46	47	6.129.624,00	3.014.950,00	9.402.470,00	241.527,00	516.647,00	43.379,00	345.883,00	19.694.480,00	22,5	2.743.107,00
42.	Srđ je Grad (SjG)	IP	0	0	0,00	68.076,00	101.606,00	0,00	2.171,00	30.000,00	3.533,00	205.386,00	0,2	-15.453,00
43.	Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)	IP	0	0	0,00	42.471,00	97.670,00	1.059,00	1.166,00	0,00	14.233,00	156.599,00	0,2	469.431,00
44.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	IP	0	0	0,00	3.625,00	174.185,00	924,00	4.776,00	1.500,00	4.028,00	189.038,00	0,2	-11.483,00
45.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	P	1	1	86.663,00	0,00	232.695,00	0,00	2.934,00	0,00	0,00	322.292,00	0,4	65.234,00

Redni broj	Politička stranka	P/IP*	Broj zaposlenih		Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak prihoda**
			početkom 2022.	koncem 2022.		Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
46.	Unija Kvarnera (UNIJA)	IP	1	1	73.758,00	1.563,00	64.805,00	1.323,00	1.375,00	0,00	4.525,00	147.349,00	0,2	11.802,00
47.	Zagreb je naš!	IP	2	5	480.398,00	73.949,00	344.467,00	526,00	6.148,00	35.000,00	680,00	941.168,00	1,1	649.512,00
48.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	IP	2	1	188.278,00	143.060,00	145.073,00	3.440,00	3.938,00	5.000,00	0,00	488.789,00	0,5	-88.500,00
Ukupno			205	194	26.040.190,00	10.853.244,00	42.033.180,00	1.645.312,00	1.154.536,00	2.619.507,00	3.373.962,00	87.719.931,00	100,0	19.214.240,00

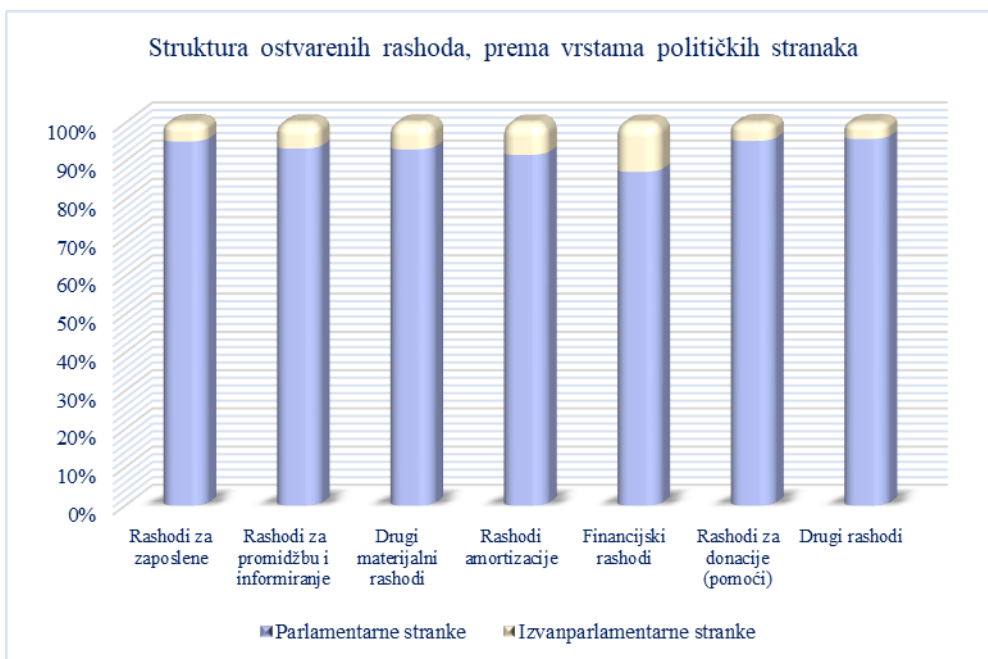
* Oznaka za vrstu političke stranke, i to: P za parlamentarnu političku stranku, a IP za izvanparlamentarnu političku stranku.

** Višak/manjak prihoda utvrđen je kao razlika ukupnih prihoda (Tablica broj 2, stupac 8) i ukupnih rashoda (Tablica broj 3, stupac 12).

U grafičkom prikazu broj 7 daje se struktura ostvarenih rashoda političkih stranaka za 2022., a u grafičkom prikazu broj 8 struktura ostvarenih rashoda, prema vrstama političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 7

Grafički prikaz broj 8

Iz grafičkih prikaza vidljivo je da kod političkih stranaka najveći udjel u ukupnim rashodima imaju materijalni rashodi (rashodi za promidžbu i informiranje te drugi materijalni rashodi) i rashodi za zaposlene te da su znatnije ostvareni rashodi parlamentarnih političkih stranaka.

Rashodi za zaposlene ostvareni u iznosu od 26.040.190,00 kn odnose se na plaće zaposlenika političkih stranaka. Početkom 2022. političke stranke su imale 205 zaposlenika, a koncem 2022. imaju 194 zaposlenika (parlamentarne političke stranke 181; izvanparlamentarne političke stranke 13). Odnose se na rashode za brutoplaće za redovan rad, doprinose na plaće te druge rashode za zaposlene (božićnice, jubilarne nagrade, regres, darove djeci zaposlenika, otpremnine, potpore u slučaju smrti člana uže obitelji, bolesti i rođenja djeteta). Plaće su obračunane u skladu s unutarnjim aktima političkih stranaka te propisima koji uređuju obračun i isplatu plaća i drugih naknada zaposlenima.

Rashodi za promidžbu i informiranje u iznosu od 10.853.244,00 kn ostvareni su za redovno poslovanje političkih stranaka u iznosu od 9.283.647,00 kn; prijevremene izbore za članove Gradskog vijeće Grada Splita (održani 26. lipnja 2022.) u iznosu od 1.297.519,00 kn; izbor članova vijeća gradskih četvrti i kotareva i mjesnih odbora (u gradovima: Dubrovnik, Krk, Osijek i Split) u iznosu od 156.997,00 kn; izbor gradonačelnika Grada Splita u iznosu od 114.198,00 kn (*pojedine političke stranke, u okviru ovih rashoda u poslovnim knjigama su evidentirale i u financijskim izvještajima iskazale rashode za promidžbu i informiranje za izbor kandidata za gradonačelnika Grada Splita ili uplate/prijenos sredstava na njihove posebne račune za financiranje troškova izborne promidžbe*) te druge rashode za promidžbu i informiranje u iznosu od 883,00 kn. Ostvareni rashodi za promidžbu i informiranje, između ostalog, odnose se na nabavu promidžbenog materijala (letci, igraće karte, kape, kemijske olovke, majice, čestitke, rokovnici, kalendari, kišobrani); usluge oglašavanja putem elektroničkih i tiskanih medija (zakup medijskog prostora na televiziji i radiju, na web-portalima, promidžbene poruke, oglasi te Facebook oglašavanje); osmišljavanje medijskih aktivnosti u vezi s predstavljanjem projekata i aktivnosti političkih stranaka; usluge dizajna promotivnih materijala i grafička priprema za tisak; usluge strateškog savjetovanja te odnosa s medijima i tjedna priprema za društvene mreže; oglašavanje na digitalnim *citylightovima* i *billboard*-lokacijama; reprezentacija; usluge videoprodukcije i audioprodukcije te fotografiranje; najam javnih površina te tehničke opreme; grafičke i tiskarske usluge (kreativno-grafičko oblikovanje i izrada grafičkih priprema komunikacijskih materijala); usluge telefona, pošte i prijevoza (dostava letaka); usluge osmišljavanja sadržaja i medijske objave, organizacije konferencija, upravljanje društvenim mrežama i odnosi s javnošću; autorski honorari te usluge provođenja ankete – ispitivanje javnog mnijenja.

Drugi materijalni rashodi ostvareni u iznosu od 42.033.180,00 kn odnose se na rashode za reprezentaciju (redovno poslovanje političkih stranaka, susreti članova političke stranke, obilježavanje državnih blagdana, značajnih obljetnica i događanja, sastanci i sjednice tijela i organizacijskih jedinica političkih stranaka); intelektualne i osobne usluge (između ostalog, konzultantske i savjetničke usluge, i to u dijelu koji se odnosi na strateško i komunikacijsko savjetovanje, treninge za medije / odnose s javnošću te strateško usmjerenje političke stranke / na sljedećim parlamentarnim izborima; usluge medijskih treninga; usluge istraživanja javnog mnijenja; ugovore o djelu za pomoćne poslove usklađivanja baze članstva, održavanje stranačkih prostorija, revidenciju članstva i članarine te pripremu arhivske građe, obavljanje financijsko-računovodstvenih, tajničkih i administrativnih poslova; usluge studentskih servisa za rad u pozivnom centru, administrativne poslove, ispomoć u računovodstvu; odvjetničke, javnobilježničke i knjigovodstvene usluge te autorske honorare); usluge telefona, pošte i prijevoza; usluge tekućeg i investicijskog održavanja (zakup servera i servis računala, održavanje računovodstvenog programa, popravak prijenosnog računala, servis plinskog kotla, montaža rasvjetnih tijela i drugo); zakupnine i najamnine (zakup poslovnih prostora za provođenje aktivnosti političke stranke, zakup javnih površina, najam opreme i vozila u službene svrhe za prijevoz članova, troškovi operativnog *leasinga*, povremeni/jednokratni najmovi kongresnih dvorana, šatora, sala, društvenih domova, opreme i vozila).

Nadalje, drugi materijalni rashodi odnose se na naknade troškova zaposlenima (prijevoz zaposlenika na posao i s posla, dnevnice i naknade za smještaj na službenom putu te korištenje privatnog automobila u službene svrhe); naknade drugim osobama izvan radnog odnosa (ugovori o djelu i autorski honorari, poslovi obavljani preko studentskih servisa, naknade troškova službenih putovanja); uredski materijal i druge materijalne rashode (literatura, materijal i sredstva za čišćenje i održavanje te drugi materijal za potrebe redovnog poslovanja političkih stranaka); energiju (gorivo, plin i električna energija, režijski troškovi za poslovne prostore u zakupu); komunalne usluge (opskrba vodom, odlaganje otpada i druge naknade); grafičke i usluge tiska (izrada idejnog i izvedbenog rješenja, dizajn i grafička priprema tiskanih materijala); računalne usluge (preventivno održavanje, operativno vođenje IT sustava, održavanje mrežnih stranica i društvenih mreža, aplikacije za praćenje *online* medija) te druge nespomenute materijalne rashode (između ostalog, sitni inventar, članarine, kotizacije, usluge čišćenja poslovnih prostora i premije osiguranja).

Rashodi amortizacije ostvareni u iznosu od 1.645.312,00 kn odnose se na obračunanu amortizaciju za građevinske objekte, računalnu opremu, uredski namještaj i opremu, komunikacijske uređaje, vozila i drugu imovinu u vlasništvu političkih stranaka. Obračun amortizacije proveden je prema odredbama Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu.

Financijski rashodi ostvareni u iznosu od 1.154.536,00 kn odnose se na bankarske usluge i usluge platnog prometa (za potrebe redovnog poslovanja političkih stranaka, financiranja troškova izborne promidžbe za prijevremene izbore članova Gradskog vijeća Grada Splita te izbore članova vijeća gradskih četvrti i kotareva i mjesnih odbora), kamate za primljene kredite od poslovnih banaka, zatezne kamate i negativne tečajne razlike.

Rashodi za donacije (pomoći) ostvareni u iznosu od 2.619.507,00 kn odnose se na dane donacije (pomoći) zakladama, građanima i udrugama te drugim interesnim i ugroženim skupinama u okviru planiranih aktivnosti političkih stranaka na temelju zamolbi, zapisnika i odluka, uz koje su priložene ponude i računi/otpremnice koje glase na političku stranku. Također se odnose na donacije (pomoći) građanskim inicijativama za financiranje referendumske aktivnosti (*Možemo!, NL, Srđ je Grad, Zagreb je naš!*).

Drugi rashodi ostvareni u iznosu od 3.373.962,00 kn, između ostalog, odnose se na prijenos/uplatu sredstava na posebne račune za financiranje troškova izborne promidžbe za prijevremene lokalne izbore kandidata za gradonačelnike gradova Splita i Novske (*DP, HDZ, Most, Pametno za Split i Dalmaciju, SDP; politička stranka Centar je navedeni prijenos/uplatu za izbor gradonačelnika Grada Splita u poslovnim knjigama evidentirala i u financijskim izvještajima iskazala u okviru rashoda za donacije/pomoći*) te načelnike općina Rogoznica i Dragalić (*HDZ, SDP, SDSS*), koje su predložile političke stranke; neotpisanu vrijednost rashodovane dugotrajne imovine, otpis potraživanja na prijedlog popisnog povjerenstva i odluke odgovorne osobe, troškove prekršajnog postupka i plaćene prekršajne kazne zbog nepoštivanja načela ravnopravnosti spolova u pogledu uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama (prema Zakonu o ravnopravnosti spolova, Narodne novine 82/08, 138/12 i 69/17), troškove po sudskim presudama i nagodbama, ugovorne kazne i naknade šteta pravnim i fizičkim osobama te ostala porezna davanja.

Imovina te obveze i vlastiti izvori

Prema podacima iz bilanci na dan 31. prosinca 2022., ukupna vrijednost imovine političkih stranaka obuhvaćenih revizijom iskazana je u iznosu od 116.092.711,00 kn, a obveza i vlastitih izvora u iznosu od 115.914.495,00 kn (manje za 178.216,00 kn jer u pojedinačnim bilancama na dan 31. prosinca 2022. političkih stranaka: *Demokratski HSS i Centar* ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nije uravnotežena; vrijednost imovine spomenutih političkih stranaka iskazana je u ukupnom iznosu od 593.789,00 kn, a obveza i vlastitih izvora u iznosu od 415.573,00 kn). Vrijednosno značajniju vrijednost imovine u ukupnom iznosu od 107.082.202,00 kn te obveza i vlastitih izvora u ukupnom iznosu od 107.082.265,00 kn (ili 92,2 % ukupne imovine, odnosno 92,4 % ukupnih obveza i vlastitih izvora) iskazale su parlamentarne političke stranke. Izvanparlamentarne političke stranke iskazale su vrijednost imovine u iznosu od 9.010.509,00 kn ili 7,8 %, a obveza i vlastitih izvora u iznosu od 8.832.230,00 kn ili 7,6 % ukupno iskazane vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora.

U tablici broj 4 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora političkih stranaka koncem 2022.

Tablica broj 4

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora političkih stranaka koncem 2022.

u kn

Redni broj	Opis	31. prosinca 2022.	Udjel u %
	1	2	3
1.	Nefinancijska imovina	45.858.674,00	39,5
1.1.	Neproizvedena dugotrajna imovina	3.668.894,00	3,2
1.2.	Proizvedena dugotrajna imovina	41.974.382,00	36,2
1.3.	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	25.062,00	0,0
1.4.	Sitni inventar	23.034,00	0,0
1.5.	Nefinancijska imovina u pripremi	167.302,00	0,1
2.	Financijska imovina	70.234.037,00	60,5
2.1.	Novac u banci i blagajni	43.427.041,00	37,4
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih, potraživanja za više plaćene poreze i drugo	4.288.426,00	3,7
2.3.	Zajmovi	287.900,00	0,3
2.4.	Dionice i udjeli u glavnici	628.200,00	0,5
2.5.	Potraživanja za prihode	19.004.034,00	16,4
2.6.	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.598.436,00	2,2
	Ukupno imovina*	116.092.711,00	100,0
3.	Obveze	44.133.838,00	38,1
3.1.	Obveze za rashode	17.445.101,00	15,0
3.2.	Obveze za kredite i zajmove	9.228.049,00	8,0
3.3.	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	17.460.688,00	15,1
4.	Vlastiti izvori	71.780.657,00	61,9
	Ukupno obveze i vlastiti izvori*	115.914.495,00	100,0
	Izvanbilančni zapisi	34.686.758,00	-

* Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nije uravnotežena (razlika 178.216,00 kn) jer pojedinačne bilance dviju političkih stranaka: *Demokratski HSS i Centar* na dan 31. prosinca 2022. nisu uravnotežene.

Nefinancijska imovina u vrijednosti od 45.858.674,00 kn odnosi se na vrijednost neproizvedene dugotrajne imovine (zemljišta, licence, ulaganja na tuđoj imovini radi prava korištenja) u iznosu od 3.668.894,00 kn, proizvedene dugotrajne imovine (poslovni i građevinski objekti, uredska oprema i namještaj, komunikacijska, kao i oprema za održavanje i zaštitu te druge namjene, prijevozna sredstva, ulaganja u računalne programe) u iznosu od 41.974.382,00 kn, plemenite metale i ostale pohranjene vrijednosti (umjetničke slike) u iznosu od 25.062,00 kn, sitni inventar u iznosu od 23.034,00 kn te nefinancijsku imovinu u pripremi u iznosu od 167.302,00 kn, nakon izvršenog ispravka vrijednosti, a koja je nabavljena tijekom 2022. i prethodnih godina.

U okviru **financijske imovine**, vrijednosno najznačajniji je novac u banci i blagajni, iskazan u iznosu od 43.427.041,00 kn, od čega se 36.231.799,00 kn ili 83,4 % odnosi na parlamentarne, a 7.195.242,00 kn ili 16,6 % na izvanparlamentarne političke stranke. Također, značajna su potraživanja za prihode (između ostalog, potraživanja od lokalnih jedinica za redovito godišnje financiranje, za članarine i članske doprinose te od zakupnika za zakupnine i režijske troškove poslovnih prostora danih u zakup) iskazana u iznosu od 19.004.034,00 kn, od čega se na parlamentarne političke stranke odnosi 17.811.443,00 kn ili 93,7 %, a na izvanparlamentarne 1.192.591,00 kn ili 6,3 %.

Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te potraživanja za više plaćene poreze i drugo iskazani su u iznosu od 4.288.426,00 kn, od čega se 4.185.496,00 kn ili 97,6 % odnosi na parlamentarne političke stranke. Odnose se, između ostalog, na potraživanja u iznosu od 1.230.410,00 kn iskazana prema prijedlogu Ministarstva financija iz 2011., po kojem se političkoj stranci priznaje 35,0 % od ukupno uplaćenih sredstava na ime otplate stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo, na temelju evidencije poslovne banke te dugoročna potraživanja od kupaca za stanove u iznosu od 580.003,00 kn prodane na temelju odredaba Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Narodne novine 43/92 – pročišćeni tekst, 69/92, 87/92, 25/93, 26/93, 48/93, 2/94, 44/94, 47/94 – ispravak, 58/95, 103/95, 11/96, 76/96, 111/96, 11/97 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 103/97, 119/97, 68/98, 163/98, 22/99, 96/99, 120/00, 94/01 i 78/02) (*SDP*).

Zajmovi četiri političke stranke (*DDS, Ključ, RF, SDSS*) iskazani u iznosu od 287.900,00 kn odnose se, između ostalog, na dane zajmove i pozajmice trgovačkom društvu u suvlasništvu političke stranke, fizičkim osobama (za pravne i konzultantske usluge za potrebe zastupnika političke stranke u Europskom parlamentu te iz prethodnih godina) i članovima političke stranke.

Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda iskazani su u iznosu od 2.598.436,00 kn, od čega se 2.590.593,00 kn ili 99,7 % odnosi na parlamentarne političke stranke (između ostalog, rashodi budućih razdoblja po izvansudskoj nagodbi o obročnoj otplati duga za usluge izborne promidžbe za lokalne izbore iz prethodnih godina).

Obveze su iskazane u iznosu od 44.133.838,00 kn, od čega se na parlamentarne političke stranke odnosi 40.428.415,00 kn ili 91,6 %, a na izvanparlamentarne 3.705.423,00 kn ili 8,4 %.

Obveze za rashode u iznosu od 17.445.101,00 kn odnose se na obveze za zaposlene, obveze prema državnom proračunu (65,0 % od naplate prodanih stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo), obveze po izvansudskoj nagodbi o obročnoj otplati duga za usluge izborne promidžbe iz prethodnih godina, obveze za materijalne rashode (prema dobavljačima i za financiranje rashoda poslovanja), obveze za financijske rashode te druge nespomenute obveze.

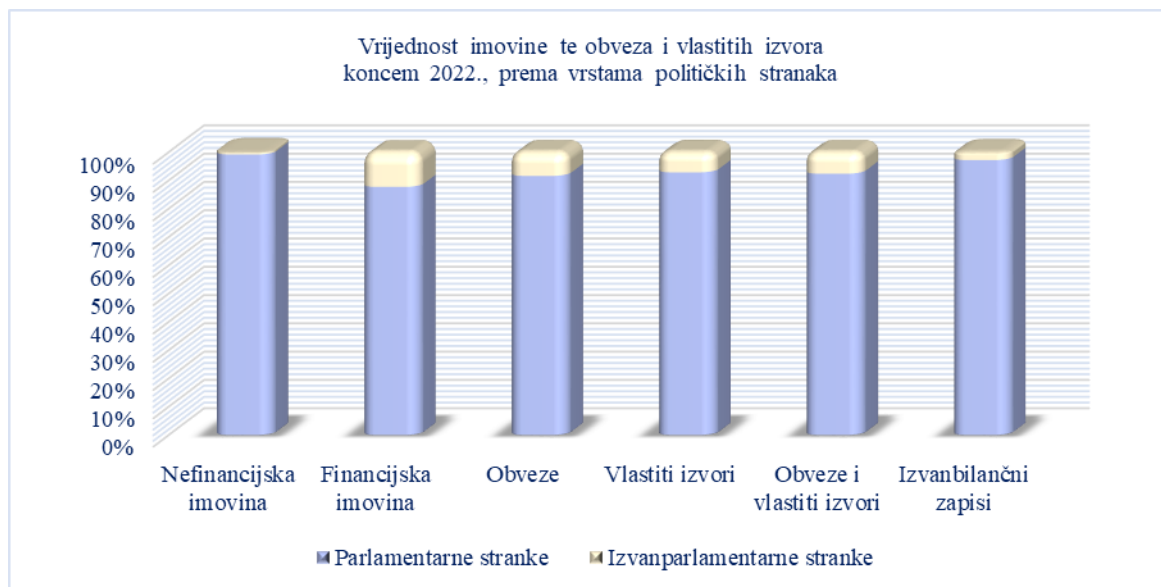
Od ukupno iskazanih obveza za kredite i zajmove u iznosu od 9.228.049,00 kn, vrijednosno značajnije u iznosu od 9.098.745,00 kn ili 98,6 % odnose se na tri političke stranke (*Fokus, HNS, SDP*), i to za kredite u vezi s financiranjem izborne promidžbe (za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, lokalnih izbora 2021.), trajnih obrtnih sredstava, odobrenim prekoračenjem na računu političke stranke te zajmove od fizičkih osoba.

Odgođeno plaćanje rashoda i prihode budućih razdoblja u iznosu od 17.460.688,00 kn iskazale su 22 političke stranke, a odnose se, između ostalog, na odgođeno priznavanje prihoda od lokalnih jedinica za redovito godišnje financiranje te od članarina i članskih doprinosa, kao i od prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

Vlastiti izvori u iznosu od 71.780.657,00 kn odnose se na višak/manjak prihoda te vlastite izvore, od čega su 66.653.850,00 kn ili 92,9 % iskazale parlamentarne, a 5.126.807,00 kn ili 7,1 % izvanparlamentarne političke stranke.

Izvanbilančni zapisi u iznosu od 34.686.758,00 kn, između ostalog, odnose se na instrumente osiguranja povrata primljenog okvirnog kredita, zadužnice za naplatu *leasinga*, zadužnice za naplatu tražbine po kreditima te zakupa poslovnih prostora, operativni *leasing* vozila, za osiguranje plaćanja dobavljačima, osiguranje ugovora o najmu poslovnog prostora i poslovnoj banci za poslovnu karticu, vozila i uredsku opremu u najmu, sudske sporove (na Trgovačkom sudu u Zagrebu u vezi s prigovorom političke stranke protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave; za počinjeni prekršaj na temelju članka 35. Zakona o ravnopravnosti spolova) te kupoprodajnu vrijednost zgrade (u kojoj je sjedište političke stranke) za koju se vodi postupak upisa u zemljišnim knjigama (*365 Stranka rada i solidarnosti, Fokus, HDZ, HNS, HSS, IDS, Most, SDA Hrvatske, SDP, SDSS*).

U grafičkom prikazu broj 9 daje se struktura vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora koncem 2022., prema vrstama političkih stranaka, iz kojeg je vidljivo da je znatnije iskazana vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora parlamentarnih političkih stranaka.

Grafički prikaz broj 9

Nalaz revizije

Financijskom revizijom političkih stranaka za 2022. utvrđene su nepravilnosti i propusti koje se odnose na sustav unutarnjih kontrola, planiranje, financijske izvještaje, računovodstveno poslovanje, prihode i rashode te izbornu promidžbu.

– Sustav unutarnjih kontrola

Poslovanje neprofitne organizacije (*u ovom slučaju, političke stranke*), prema odredbama članaka 3. i 4. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, treba se temeljiti na načelu dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti. Financijsko upravljanje i kontrole su sustav unutarnjih kontrola kojima se osigurava, upravljajući rizicima, razumna sigurnost da će se u ostvarivanju ciljeva neprofitne organizacije sredstva koristiti namjenski, etično, ekonomično, djelotvorno i učinkovito; kontrolne aktivnosti temelje se na pisanim pravilima i načelima, postupcima i drugim mjerama koje se uspostavljaju radi ostvarenja ciljeva neprofitne organizacije smanjenjem rizika na prihvatljivu razinu.

Računovodstvene poslove (između ostalog, vođenje poslovnih knjiga te sastavljanje financijskih izvještaja) za političke stranke obavljaju zaposlenici političke stranke ili pravne odnosno fizičke osobe na temelju zaključenih ugovora. Pojedine političke stranke donijele su i unutarnje akte o financijsko-materijalnom poslovanju, a nadzor nad spomenutim poslovanjem, prema statutima političkih stranaka, uglavnom obavlja tijelo političke stranke (nadzorni odbor ili skupština).

Za jednu političku stranku (*DHSS*), utvrđeno je da nadzorni odbor nije nadzirao ni kontrolirao njezino financijsko-materijalno poslovanje, nije pregledao završni račun niti je podnio izvješće nadležnim tijelima, iako je to utvrđeno statutom navedene političke stranke.

Druga politička stranka (*Ključ*) nije uspostavila kontrolno okruženje i aktivnosti kojima bi se osigurala razumna sigurnost da se imovina te političke stranke koristi za ostvarenje ciljeva i u svrhe utvrđene njezinim godišnjim programom rada i financijskim planom. S obzirom na to da je sjedište političke stranke na adresi fizičke osobe s kojom je u listopadu 2020. zaključen ugovor o zakupu dijela poslovnog prostora od 1 m², a navedena imovina se prema obujmu i veličini ne može pohraniti na 1 m², kao ni da Uredu do vremena obavljanja revizije (srpanj 2023.) nisu dostavljene odluke, zaduženja ni evidencije u vezi s korištenjem i upravljanjem cjelokupnom imovinom, iz navedenog proizlazi da politička stranka nije omogućila transparentno i javno upravljanje imovinom koje treba jasno i nedvojbeno osigurati podatke o fizičkom postojanju imovine, odnosno tko i u koju svrhu imovinu koristi ili gdje je pohranjena, odnosno skladištena (ako se ne koristi).

Ured je naložio nadzirati i kontrolirati financijsko-materijalno poslovanje te obavljati pregled završnog računa političke stranke, kao i podnositi izvješća nadležnim tijelima te političke stranke u skladu sa statutom. Naložio je sastaviti i donijeti odluke, zaduženja i evidencije u vezi s korištenjem i upravljanjem cjelokupnom imovinom kako bi se poslovanje političke stranke uredilo na način da se imovinom upravlja i raspolaže prema načelima dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Također je, između ostalog, preporučio poduzeti aktivnosti na uspostavljanju učinkovitog sustava unutarnjih kontrola u cilju osiguranja pravilnosti u poslovanju, sprječavanja i otklanjanja pogrešaka te osiguranja kvalitete materijalnog i financijskog poslovanja političke stranke.

Političke stranke su donijele kodeks etike i/ili druge dokumente kojima su uređena pravila ponašanja, sukob interesa te visoki i jasni standardi etičkog ponašanja, a koje trebaju poštivati zaposlenici i članovi političke stranke, posebno članovi političke stranke koji obnašaju javne i političke dužnosti.

Također, političke stranke su uspostavile odgovarajući način unutarnje i vanjske komunikacije (između ostalog, javna priopćenja preko društvenih mreža i mrežnih stranica, objava propisanih izvještaja, statuta, planova i drugih dokumenata i informacija o svom poslovanju), poštujući propise kojima je regulirano pravo pristupa informacijama.

– *Planiranje*

Političke stranke mogu, prema odredbama članaka 4. i 50. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, financijska sredstva koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom. Političke stranke dužne su do završetka tekuće godine donijeti godišnji program rada i financijski plan za iduću kalendarsku godinu, neovisno o tome vode li dvojno ili jednostavno knjigovodstvo, a političke stranke koje vode dvojno knjigovodstvo dužne su financijski plan za iduću kalendarsku godinu sastaviti u skladu s propisima kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

Prema odredbi članka 5. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i članka 12. Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija, financijski plan neprofitne organizacije sastoji se od plana prihoda i rashoda, plana zaduživanja i otplata te obrazloženja financijskog plana. Spomenutim Pravilnikom, između ostalog, propisani su metodologija izrade financijskog plana, izmjena i dopuna te način i uvjeti izvršavanja financijskog plana. Odredbama članaka 13., 16. i 17. Pravilnika, propisano je da se plan prihoda i rashoda priprema najmanje na razini skupine iz računskog plana za neprofitne organizacije, a prihodi i rashodi planiraju u skladu s računodstvenim načelom nastanka događaja. Obrazloženje financijskog plana sastoji se od obrazloženja skupina prihoda i rashoda te programa, aktivnosti i projekata, koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan; obrazloženje skupina prihoda i rashoda mora sadržavati parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda; obrazloženje programa, aktivnosti i projekata mora sadržavati poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu. U financijskom planu mora biti vidljiv planirani rezultat poslovanja za koji se očekuje da će ga neprofitna organizacija (*u ovom slučaju, politička stranka*) ostvariti na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan. Prema odredbama članka 19. Pravilnika, izmjene i dopune financijskog plana provode se tijekom godine po postupku za donošenje financijskog plana, obvezno se provode u slučaju značajnih odstupanja nastalih prihoda i rashoda u odnosu na planirane, a posebice u slučaju nastanka novih obveza za čije podmirenje sredstva nisu osigurana, odnosno smanjenja prihoda uz čije je ostvarenje vezano podmirenje već nastalih obveza.

Kako bi se omogućilo učinkovito upravljanje i kontrola financijskog poslovanja političke stranke, godišnji program rada treba sadržavati opis glavnih aktivnosti, iznos potrebnih sredstava te izvore financiranja za određeno razdoblje, a financijski plan treba biti usklađen s godišnjim programom rada i mora sadržavati pregled planiranih prihoda i rashoda za tekuću godinu, prema vrstama prihoda i rashoda utvrđenima u računskom planu za neprofitne organizacije.

Političke stranke su godišnji program rada, financijski plan te izmjene i dopune financijskog plana za 2022. dostavljale kao prilog uz godišnji financijski izvještaj, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, kako je propisano odredbama članka 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Plan rada / prijedlog okvirnog plana rada (odnosno godišnji program rada) i financijski plan za 2022. dviju političkih stranaka (*DHSS, Pametno za Split i Dalmaciju*) nisu usvojeni pravovremeno (umjesto do konca tekuće godine, odnosno prije početka godine na koju se odnose, usvojeni su na sjednicama nadležnih tijela političkih stranaka u siječnju i ožujku 2022.).

Nadalje, utvrđeno je da financijski planovi političkih stranaka sadrže planove prihoda i rashoda, ali kod pojedinih prihoda i rashoda nisu planirani prema računima iz računskog plana; pojedini financijski planovi ne sadrže plan zaduživanja i otplata (iako su se tijekom 2022. pojedine političke stranke zaduživale), a pojedini ne sadrže ni obrazloženja financijskog plana, kao ni poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu niti parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda. Pri znatnijim odstupanjima ostvarenih i planiranih prihoda i rashoda nisu donesene izmjene i dopune financijskog plana, a nije planiran ni rezultat poslovanja za godinu koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan (*DHSS, DP, HGS, Ključ, Pametno za Split i Dalmaciju*).

U vezi s donošenjem i sastavljanjem godišnjih programa rada i financijskih planova, Ured je, između ostalog, naložio program rada i financijski plan za iduću kalendarsku godinu sastaviti i usvojiti najkasnije do 31. prosinca tekuće godine (za sljedeću godinu); financijskim planom planirati prihode i rashode prema računima iz računskog plana, kao i planirati rezultat poslovanja; donositi plan zaduživanja i otplata koji je sastavni dio financijskog plana; u obrazloženju financijskog plana navesti obrazloženja programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan, a obrazloženje programa, aktivnosti i projekata sastaviti na način da sadrži poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu, kao i parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda; donositi izmjene i dopune u slučaju značajnijih odstupanja ostvarenih prihoda i rashoda u odnosu na planirane u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (i unutarnjim aktima političke stranke).

Političkim strankama kojima uz ciljeve i planirane aktivnosti u njihovim godišnjim programima rada nisu navedeni izvori financiranja potrebni za njihovu realizaciju, kao ni rashodi prema vrstama utvrđenima računskim planom za neprofitne organizacije, Ured je preporučio uz opis glavnih aktivnosti u godišnjim programima rada navesti planirane rashode prema vrstama utvrđenima računskim planom za neprofitne organizacije te izvore financiranja, kako bi se omogućilo učinkovitije upravljanje i kontrola financijskih sredstava te stvorili preduvjeti da se sredstva koriste isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada.

Također, političkim strankama koje ne prate ostvarenje rashoda po aktivnostima utvrđenima godišnjim programom rada te na pojedinim knjigovodstvenim ispravama (računima) nije navedena programska aktivnost na koju se rashod odnosi zbog čega nije moguće utvrditi jesu li sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom, Ured je preporučio praćenje ostvarenja rashoda po aktivnostima utvrđenim godišnjim programom rada te na knjigovodstvenim ispravama (računima) navesti aktivnost na koju se rashod odnosi, što bi omogućilo kontrolu korištenja sredstava za ostvarenje aktivnosti planiranih godišnjim programom rada.

Političkim strankama kod kojih je utvrđena neusklađenost planiranih iznosa (prihoda i rashoda) između godišnjeg programa rada i financijskog plana, Ured je preporučio kod donošenja godišnjeg programa rada sredstva za provedbu planiranih aktivnosti uskladiti sa sredstvima utvrđenim financijskim planom, a uz donošenje izmjena financijskog plana donositi i izmjene godišnjeg programa.

– *Financijski izvještaji*

Političke stranke su, prema odredbama članka 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, obvezne sastavljati godišnje financijske izvještaje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca te ih, zajedno s propisanim priložima (godišnji program rada, financijski plan, izvješće o donacijama primljenima tijekom godine), dostaviti Uredu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana od dana isteka izvještajnog razdoblja (*trebalo ih je dostaviti do 1. ožujka 2023.*)⁶.

Financijske izvještaje i njihove sastavne dijelove političke stranke su sastavile i dostavile Uredu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja (a pojedine dodatno i u papirnatom obliku, elektroničkom poštom ili tijekom obavljanja revizije). Jedna politička stranka obuhvaćena revizijom (*NLM*) to nije učinila u propisanom roku (umjesto 1. ožujka, financijski izvještaji su dostavljeni 7. ožujka 2023.).

Temeljni financijski izvještaji pojedinih političkih stranaka (*Centar, Damir Bajš NL, DHSS, DP, NLSP, Unija*) nisu sastavljeni na propisani način, odnosno podaci iskazani u financijskim izvještajima nisu točni i istiniti te istovjetni podacima evidentiranim u poslovnim knjigama (između ostalog, u financijskim izvještajima pojedini prihodi, rashodi, imovina te obveze i vlastiti izvori su više/manje iskazani u odnosu na iznose koji su evidentirani u poslovnim knjigama, zbog čega su i podaci o višku/manjku prihoda, kao i o vrijednosti imovine te vlastitih izvora u financijskim izvještajima više/manje iskazani; podaci iskazani u financijskim izvještajima objavljenim na mrežnim stranicama političke stranke razlikuju se od podataka u financijskim izvještajima unesenim u informacijski sustav za nadzor financiranja; ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana u bilanci nije uravnotežena; u izvještaju o prihodima i rashodima pogrešno su u stupcu ostvareno u izvještajnom razdoblju iskazani podaci o višku prihoda raspoloživom u sljedećem razdoblju, a dodatni podaci uz navedeni izvještaj o stanju novčanih sredstava i broju zaposlenih nisu točno iskazani).

Odredbom članka 28. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da financijski izvještaji moraju pružiti objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja neprofitne organizacije te da neprofitna organizacija sastavlja i podnosi financijske izvještaje na razini pravne osobe s uključenim podacima o poslovanju njezinih organizacijskih jedinica. Prema Uputi o izradi i predaji financijskih izvještaja neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022., koju je donijelo Ministarstvo financija u prosincu 2022., Obrazac: BIL-NPF mora biti u potpunosti uravnotežen, što znači da ne smije postojati razlika u iskazanim vrijednostima aktive (Imovina) i pasive (Obveze i Vlastiti izvori).

Bilješke uz financijske izvještaje kod pojedinih političkih stranaka, između ostalog, ne sadrže detaljniju razradu i dopunu podataka iz bilanci i izvještaja o prihodima i rashodima, pregled ostalih ugovornih obveza po sudskim sporovima u tijeku te razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine (*DHSS, DP, HGS, Hrvatski suverenisti, HSP, Ključ, NLM, Pametno za Split i Dalmaciju, RF, SDA Hrvatske*).

Prema odredbama članka 9. Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija, Bilješke su dopuna podataka uz financijske izvještaje, mogu biti opisne, brojčane ili kombinirane, a označavaju se rednim brojevima s pozivom na AOP oznaku izvještaja na koju se odnose.

⁶ Iako je od 1. siječnja 2023. euro službena valuta u Republici Hrvatskoj, financijski izvještaji za 2022. popunjavali su se u kunama bez lpa jer je kuna bila službena valuta u razdoblju na koje se navedeni financijski izvještaji odnose.

Nadalje, obvezne Bilješke uz Bilancu jesu pregled ugovornih odnosa i slično koji, uz ispunjenje određenih uvjeta, mogu postati obveza ili imovina (dana kreditna pisma, hipoteke, sporovi na sudu koji su u tijeku...) te pregled stanja i rokova dospijuća dugoročnih i kratkoročnih kredita i zajmova te posebno robnih kredita i financijskih najmova (*leasing*). U Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima potrebno je navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine.

Ured je naložio sastavljati i dostavljati financijske izvještaje s propisanim prilogima na način i u roku u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima te propisima koji uređuju neprofitno računovodstvo. Naložio je iskazivati potpune i točne podatke u financijskim izvještajima na način da pružaju objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja političke stranke u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija te važećom Uputom Ministarstva financija za izradu i predaju financijskih izvještaja neprofitnih organizacija. Također, naložio je u Bilješkama uz Bilancu navesti sudske sporove u tijeku, a u Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine u skladu s odredbama Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija.

– **Računovodstveno poslovanje**

Političke stranke obvezne su voditi poslovne knjige u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Odredbama članaka 12. – 14. spomenutog Zakona, propisane su sljedeće poslovne knjige: dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige; od pomoćnih knjiga obvezno se vode: knjiga dugotrajne i kratkotrajne nefinancijske imovine, knjiga financijske imovine i obveza (potraživanja i obveza, primljenih i izdanih vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata, potraživanja i obveza po osnovi primljenih zajmova i kredita te danih zajmova), knjiga blagajne, knjiga ulaznih i izlaznih računa te evidencije putnih naloga i korištenja službenih vozila, danih i primljenih jamstava i garancija, kao i druge pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama.

U području računovodstvenog poslovanja utvrđene su nepravilnosti i propusti kod 19 političkih stranaka u dijelu koji se odnosi na poslovne knjige, evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja, potraživanja te popis imovine i obveza.

Za pojedine političke stranke (*AM, DHSS, HSS, Ključ*), između ostalog, utvrđeno je da nisu ustrojene propisane poslovne knjige (knjiga financijske imovine i obveza, knjiga ulaznih računa, knjiga dugotrajne nefinancijske imovine i kratkotrajne imovine, analitička knjigovodstvena evidencija potraživanja za članarine i članske doprinose, evidencija korištenja službenih vozila), a izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige nisu osigurani potrebni podaci u vezi s navedenom imovinom i obvezama; iako je u knjizi ulaznih računa svakom ulaznom računu dodijeljen broj, navedeni brojevi u pojedinim slučajevima nisu istovjetni brojevima navedenim u opisu poslovnog događaja u glavnoj knjizi, što otežava njihovu kontrolu; u evidenciji (elektroničkoj) putnih naloga nisu evidentirani putni nalozi koji se odnose na korištenje službenog vozila u službene svrhe te po kojima nisu ostvareni troškovi službenog putovanja (dnevnice i ostali troškovi).

Prihodi i rashodi nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u financijskim izvještajima na računima propisanim računskim planom za neprofitne organizacije ili su poslovni događaji u pojedinim slučajevima evidentirani bez vjerodostojne dokumentacije (između ostalog, na ispostavljenim računima za odvjetničke usluge i usluge računovodstva nije vidljiva vrsta i količina obavljenih usluga; za usluge medijskog savjetovanja, oblikovanja komunikacijskih sadržaja i realizaciju odnosa s javnošću ispostavljeni su računi koji ne sadrže podatke niti specifikaciju o vrsti i količini obavljenih usluga; pojedini računi na temelju kojih je obavljeno evidentiranje poslovnih događaja nisu prethodno ovjereni ni kontrolirani). Prihodi i rashodi, imovina i obveze pojedinih političkih stranaka nisu evidentirani u poslovnim knjigama ni iskazani u financijskim izvještajima; rashodi (za reprezentaciju, troškove na službenom putu) evidentirani su u poslovnim knjigama na temelju računa dobavljača na kojima nisu navedene aktivnosti na koje se poslovni događaj odnosi (nisu navedeni razlozi ugošćivanja te korisnici usluga reprezentacije, svrha službenog putovanja, nije priložena specifikacija obavljenih usluga) ili su evidentirani bez priloženih računa na temelju izvoda žiroračuna te se ne može potvrditi nastanak poslovnog događaja, kao ni jesu li sredstva korištena za ostvarivanje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada i financijskim planom u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima. Pojedini rashodi koji se odnose na prethodnu godinu nisu u poslovnim knjigama evidentirani u trenutku nastanka poslovnog događaja; nisu primijenjene propisane stope za obračun amortizacije; u okviru izvanbilančnih zapisa nisu u poslovnim knjigama evidentirana ni u financijskim izvještajima iskazana dana sredstva osiguranja plaćanja (zadužnica kao sredstvo osiguranja plaćanja pri zaključivanju ugovora o zakupu poslovnog prostora ili poslovnoj banci po primljenim kreditima); u poslovnim knjigama nisu i/ili nisu točno evidentirani ni u financijskim izvještajima iskazani podaci o manjku/višku prihoda te stanju novčanih sredstava početkom ili koncem godine, potraživanja za prihode iz proračuna od lokalnih jedinica za redovito financiranje političke stranke te za članarine i članske doprinose, kao i obveze prema dobavljačima. U okviru blagajničkog poslovanja utvrđeno je, između ostalog, da dokumentacija vezana za blagajničko poslovanje, odnosno blagajnički izvještaji, uplatnice/ispladne i druga dokumentacija iz koje bi bila vidljiva svrha podizanja novca nije priložena i/ili na blagajničkim ispladnicama nije opisana svrha isplate. (AM, Centar, Damir Bajš NL, DHSS, DP, HGS, HKS, Hrvatski suverenisti, HSP, HSS, HSU, Ključ, NLM, NPS, Pametno za Split i Dalmaciju, RF, SDA Hrvatske, UNIJA).

Knjiženje i evidentiranje poslovnih događaja u poslovnim knjigama, prema odredbama članka 17. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, temelji se na vjerodostojnim, istinitim, urednim i prethodno kontroliranim knjigovodstvenim ispravama. Vjerodostojna je ona knjigovodstvena isprava koja potpuno i istinito odražava nastali poslovni događaj. Knjigovodstvena isprava je uredna kada se iz nje nedvosmisleno može utvrditi mjesto i vrijeme njezina sastavljanja i njezin materijalni sadržaj, što znači narav, vrijednost i vrijeme nastanka poslovnog događaja povodom kojeg je sastavljena.

Prihodi i rashodi se, prema odredbama članka 26. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, priznaju uz primjenu računovodstvenog načela nastanka događaja. Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija), članarina, pomoći, doprinosa i drugi slični prihodi priznaju se u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) u izvještajnom razdoblju, a mogu se priznati u izvještajnom razdoblju, ako su naplaćeni najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje. Rashodi se priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose, neovisno o plaćanju. Pravilnikom o neprofitnom računovodstvu i računskom planu, između ostalog, definira se raspored, sadržaj i primjena računa u računskom planu, minimalni sadržaj poslovnih knjiga te stope amortizacije.

Popis imovine i obveza propisan je odredbama članka 19. – 21. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Političke stranke dužne su popisati imovinu i obveze na kraju svake poslovne godine sa stanjem na datum bilance radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Popis imovine i obveza obavlja povjerenstvo za popis, koje se osniva u skladu sa statutom ili drugim najvišim općim aktom neprofitne organizacije (*političke stranke*). Zakonski zastupnik određuje datum popisa, rokove obavljanja popisa i dostavljanja izvještaja s priloženim popisnim listama. Podaci o popisu unose se pojedinačno u naturalnim, odnosno novčanim izrazima u popisne liste (knjigovodstvene isprave čiju vjerodostojnost potpisima potvrđuju članovi povjerenstva za popis). Nakon završetka popisa, povjerenstvo je obvezno sastaviti izvještaj na temelju popisnih lista i svojih zapažanja te ga predati zakonskom predstavniku, koji na temelju navedenog odlučuje o manjkovima, viškovima, otpisu i rashodovanju imovine, kao i mjerama protiv osoba odgovornih za manjkove, oštećenja, neusklađenost knjigovodstvenog i stvarnog stanja, zastaru i nenaplativost potraživanja.

Političke stranke su obavile popis imovine i obveza, ali kod deset političkih stranaka (*AM, DHSS, DP, HGS, HSP, HSS, HSU, Ključ, NLSP, SDA Hrvatske*), popis imovine i obveza nije u cijelosti obavljen u skladu s propisima. Između ostalog, popisom nije obuhvaćen dio imovine i obveza; popisana vrijednost opreme razlikuje se od njezine vrijednosti u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima; obveze prema dobavljačima popisane su u ukupnom iznosu, ali ne i prema subjektima i pojedinačnim iznosima u cilju usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem; koncem godine s dužnicima i dobavljačima nisu usklađeni podaci o potraživanjima i obvezama (izvodi otvorenih stavaka); novac u blagajni popisane je u ukupnom iznosu prema podacima iz glavne knjige te se ne može potvrditi je li novac u blagajni stvarno pobrojan; popisne liste nisu potpisane; zakonski predstavnik nije donio odluku o prihvaćanju izvještaja povjerenstva za popis imovine i obveza, odnosno daljnjem postupanju po podnesenom izvještaju te nije usklađeno knjigovodstveno sa stvarnim stanjem.

S obzirom na to da poslovne knjige trebaju pružiti istinit, pouzdan i točan pregled podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora, pri čemu se podaci u poslovne knjige unose po nastanku poslovnog događaja (najkasnije u roku primjerenom za sastavljanje financijskih izvještaja), Ured je naložio ustrojiti i voditi sve poslovne knjige s propisanim podacima (na način da osiguraju ispravnost i kontrolu unesenih podataka te dobivanje uvida u promet i stanja na računima glavne knjige), evidentirati i iskazivati poslovne događaje te obavljati cjeloviti popis imovine i obveza u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu. Naložio je pravodobno pribavljati odluke lokalnih jedinica o visini sredstava za redovito financiranje političkih stranaka te na temelju navedenih odluka evidentirati potraživanja (zaduženje), kako bi podaci o potraživanjima bili evidentirani u poslovnim knjigama, odnosno iskazani u financijskim izvještajima u skladu s propisima koji uređuju financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

– **Prihodi**

Političke stranke mogu, prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, radi ostvarivanja svojih političkih ciljeva stjecati prihode od imovine u svojem vlasništvu, članarina, odnosno članskog doprinosa, izdavačke djelatnosti, dobrovoljnih priloga (donacija), prodaje propagandnog materijala, organiziranja stranačkih manifestacija te iz drugih zakonom dopuštenih izvora; političke stranke mogu se financirati iz sredstava državnog proračuna, kao i proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenima spomenutim Zakonom.

Kod jedne političke stranke (*HGS*) utvrđeno je da su dobrovoljni prilozi (donacije) uplaćeni na poseban račun za financiranje izborne promidžbe (za izbor članova Gradskog vijeća Grada Splita) u srpnju 2022., odnosno nakon završetka izborne promidžbe te nisu u propisanom roku vraćeni donatorima, odnosno uplaćeni u državni proračun (istu nepravilnost utvrdilo je i Državno izborno povjerenstvo svojim nadzorom).

Prema odredbama članka 26. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendum, političke stranke, neovisne liste odnosno liste grupe birača i kandidati mogu prikupljati donacije u razdoblju najkasnije do završetka izborne promidžbe. Eventualne donacije primljene nakon završetka izborne promidžbe političke stranke, osobe ovlaštene za zastupanje neovisnih lista odnosno nositelji lista grupe birača i kandidati dužni su odmah prijaviti Državnom izbornom povjerenstvu, a donaciju vratiti donatoru najkasnije u roku od 15 dana od dana primitka donacije, a ako povrat nije moguć ili je donacija iz nedopuštenog izvora, dužni su u istom roku uplatiti iznos vrijednosti takve donacije u državni proračun.

Ured je naložio donacije primljene nakon završetka izborne promidžbe vratiti donatoru najkasnije u roku od 15 dana od dana primitka odnosno uplatiti ih u državni proračun u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendum.

Osim toga, u vezi s primljenim dobrovoljnim priložima (donacijama), revizijom proračunskih korisnika, lokalnih jedinica i drugih subjekata revizije provjereno je jesu li donatori političkih stranaka ujedno bili i dobavljači subjekata revizije te jesu li utvrđene nepravilnosti u provedbi postupaka javne nabave.

Utvrđeno je da su od 2 412 dobavljača u 118 subjekata revizije tri dobavljača bila i donatori jedne političke stranke, ali revizijom nisu utvrđene nepravilnosti koje bi ukazivale na neetično ponašanje pri odabiru dobavljača – donatora političke stranke (između ostalog, utvrđeno je da su planom nabave namirnice planirane u više predmeta nabave, iako predstavljaju tehničku, tehnološku, oblikovnu, funkcionalnu ili drugu objektivno određivu cjelinu; ugovor o javnoj nabavi nije u skladu s dokumentacijom o nabavi i odabranom ponudom u dijelu koji se odnosi na rok plaćanja; nabava pojedinih prehrambenih proizvoda provedena je na način da su predmeti nabave u provedenom postupku iskazani kao grupe zbog čega je i ukupna vrijednost prelazila prag jednostavne nabave).

– **Rashodi**

Političke stranke, prema odredbama članka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendum, mogu financijska sredstva koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada i godišnjim financijskim planom.

Kod političke stranke (*DP*) utvrđene su nepravilnosti i propusti pri obračunu putnih naloga za službena putovanja, iako je spomenuta politička stranka u siječnju 2022. donijela Odluku o izdavanju i obračunu putnih naloga za službena putovanja (u kojoj je, između ostalog, navedeno da putni nalog odobrava i potpisuje predsjednik, zamjenik predsjednika ili glavni tajnik političke stranke, da se na putnom nalogu obvezno navodi registarska oznaka i marka automobila te početno i završno stanje brojala te da je uz potpisani i ovjereni putni nalog potrebno priložiti vjerodostojne isprave koje dokazuju trošak naveden u putnom nalogu).

Utvrđeno je da je omaškom jedan putni nalog izostavljen iz evidencije službenih putovanja; pojedini putni nalozi ne sadrže podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat); na pojedinim putnim nalogima nije navedeno vrijeme kretanja, trajanja putovanja i povratka s puta; putne naloge nisu potpisali podnositelj putnog naloga, odobravatelj putnog naloga, likvidator ili blagajnik i/ili odgovorna osoba odobravatelja obračuna i isplate putnog naloga; izvješće sa službenog putovanja nije priloženo uz pojedine putne naloge, dok pojedina priložena izvješća nemaju potpis osobe koja je bila na službenom putu; uz pojedine putne naloge nije priložena knjigovodstvena dokumentacija i/ili nije priložena vjerodostojna knjigovodstvena dokumentacija.

Nepravilnosti i propusti pri obračunu putnih naloga utvrđeni kod još tri političke stranke (*NLM, Pametno za Split i Dalmaciju, SDA Hrvatske*) opisane su u pojedinačnim izvješćima o obavljenim revizijama u okviru područja računovodstveno poslovanje. Između ostalog, također je utvrđeno da pojedini putni nalozi ne sadrže izvješća sa službenog puta, putne naloge nije ovjerio blagajnik ili likvidator, a izvještaje sa službenog putovanja nije potpisala osoba koja je putovala na službeni put; u obračunu putnih naloga naveden je samo iznos ukupnih troškova, a nije navedeno na što se ti troškovi odnose, dok je na jednom putnom nalogu, pri obračunu troškova službenog puta, istovremeno izvršeno obračunavanje troškova najma vozila i naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe, što nije opravdano.

Prema odredbama članka 8. Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 104/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 – ispravak i 56/23), izdaci za službena putovanja (dnevnice, naknade prijevoznih troškova, naknade korištenja privatnog automobila u službene svrhe, troškovi noćenja i drugo) obračunavaju se na temelju urednog i vjerodostojnog putnog naloga i priloženih isprava kojima se dokazuju izdaci i drugi podaci navedeni na putnom nalogu. Neovisno u kojem obliku se izdaje, putni nalog kao vjerodostojna isprava sadrži osobito sljedeće podatke: nadnevak izdavanja, ime i prezime osobe koja se upućuje na službeno putovanje, mjesto u koje osoba putuje, svrhu putovanja, vrijeme trajanja putovanja, vrijeme kretanja na put, podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (ako se putuje automobilom, potrebno je navesti marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat), vrijeme povratka s puta, potpis ovlaštene osobe, obračun troškova, likvidaciju obračuna te izvješće s puta. Uz putni nalog obvezno se prilažu isprave kojima se dokazuju nastali izdaci, i to osobito: računi za cestarine, računi za parking, putne karte ili u iznimnim i opravdanim slučajevima preslike putnih karata, računi za smještaj i drugo, bez obzira na način podmirjenja izdataka.

Knjigovodstvene isprave, kao okvir financijskog poslovanja i element računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija (pojam, sadržaj te knjiženje i evidentiranje u poslovnim knjigama) propisani su odredbom članka 17. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

Ured je naložio obračunavati i isplaćivati naknade za službena putovanja na temelju naloga za službeno putovanje koji sadrže sve propisane podatke u skladu s odredbama Pravilnika o porezu na dohodak (u području računovodstvenog poslovanja naložio je poslovne događaje evidentirati na temelju urednih i prethodno kontroliranih knjigovodstvenih isprava iz kojih će biti vidljivi svi podaci koje mora imati uredna i vjerodostojna knjigovodstvena isprava, u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te Pravilnika o porezu na dohodak).

– ***Izborna promidžba***

U smislu Zakona o lokalnim izborima, koji ih i uređuje, lokalni izbori su: izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima se zamjenici biraju sukladno odredbama zakona kojim se uređuje lokalna i područna (regionalna) samouprava te izbori zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana iz redova nacionalnih manjina, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda.

U 2022. održani su prijevremeni lokalni izbori, i to: u veljači za općinskog načelnika Općine Rogoznica (Narodne novine 147/21); u lipnju za gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika Grada Novske (Narodne novine 54/22) te za Gradsko vijeće Grada Splita i za gradonačelnika i zamjenike gradonačelnika Grada Splita (Narodne novine 54/22 i 57/22); u srpnju za zamjenika općinskog načelnika Općine Dragalić iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine (Narodne novine 69/22); u rujnu za općinskog načelnika Općine Čeminac (Narodne novine 88/22) te u listopadu za općinskog načelnika Općine Suhopolje (Narodne novine 107/22). Prema odredbi članka 56. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Državno izborno povjerenstvo, u suradnji s nadležnim izbornim povjerenstvima, nadzire poštivanje odredbi ovoga Zakona koje se odnosi na izbornu promidžbu, financijske račune koji se odnose na financiranje izborne promidžbe, prikupljanje donacija i troškove izborne promidžbe, izvještavanje o financiranju izborne promidžbe te ostale aktivnosti vezane uz financiranje izborne promidžbe političkih stranaka, neovisnih lista odnosno lista grupe birača i kandidata. Nadzor financiranja izborne promidžbe Državno izborno povjerenstvo provodi od dana otvaranja posebnih računa za financiranje izborne promidžbe do završetka transakcija na tim računima. O navedenim izborima, Državno izborno povjerenstvo provelo je nadzor financiranja izborne promidžbe, a sva izvješća o provedenom nadzoru objavljena su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva (www.izbori.hr)⁷.

Izborna promidžba, prema odredbi članka 2., točke 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači skup radnji koje poduzimaju sudionici izborne promidžbe, a koje se odnose na vlastito javno predstavljanje te javno predstavljanje i obrazlaganje vlastitih izbornih programa u svrhu uvjeravanja birača da glasuju za njih.

Financiranje izborne promidžbe propisano je odredbama članaka 23. – 45. spomenutog Zakona, kojima je, između ostalog, utvrđeno da političke stranke mogu financirati izbornu promidžbu iz vlastitih sredstava te iz donacija fizičkih i pravnih osoba. Politička stranka dužna je otvoriti poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe za svake pojedine izbore na kojima sudjeluje (na izborima za članove predstavničkih tijela jedinica samouprave – po jedan poseban račun za izbore u svakoj pojedinoj jedinici samouprave na kojima sudjeluje), a kada dvije ili više političkih stranaka predlože zajedničku listu, poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe dužna je otvoriti jedna od političkih stranaka koje su predložile zajedničku listu, što se uređuje međusobnim sporazumom političkih stranaka koji se dostavlja Državnom izbornom povjerenstvu. Sredstva koja je pojedina politička stranka obvezna uplatiti na poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe u skladu sa zaključenim međusobnim sporazumom ne smatraju se donacijom ni prihodom političke stranke koja je otvorila poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe.

⁷ Mrežne stranice Državnog izbornog povjerenstva, pregled održanih izbora
<https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/home>

U području izborne promidžbe utvrđene su nepravilnosti i propusti u vezi s evidentiranjem poslovnih događaja, financiranjem i plaćanjem računa u vezi s izbornom promidžbom te iskazivanjem u financijskim izvještajima političkih stranaka, i to u dijelu koji se odnosi na prijevremene izbore za gradonačelnika Grada Splita kojeg su predložile političke stranke te članove Gradskog vijeća Grada Splita (u pojedinačnim izvješćima o obavljenoj reviziji političkih stranaka, nepravilnosti i propusti su, prema prirodi i sadržaju, navedeni u okviru područja računovodstvenog poslovanja) (*DP, HGS, NLM, Pametno za Split i Dalmaciju*).

Između ostalog, u dijelu koji se odnosi na prijevremene izbore za gradonačelnika Grada Splita utvrđeno je da je dio rashoda (usluge medijskog oglašavanja) kandidata pogrešno evidentiran u poslovnim knjigama i iskazan u financijskim izvještajima političke stranke (također su evidentirane i iskazane i obveze prema dobavljačima za navedene usluge, s obzirom na to da do zatvaranja posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe kandidata, navedene obveze nisu podmirene ni do vremena obavljanja revizije u rujnu 2023.). Nadalje, financiranje izborne promidžbe kandidata nije u cijelosti obavljano putem posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe, nego su plaćanja izvršena s redovnog računa političke stranke.

U dijelu koji se odnosi na izbornu promidžbu za prijevremene izbore za članove Gradskog vijeća Grada Splita, utvrđeno je da pojedini podaci o troškovima izborne promidžbe evidentirani u poslovnim knjigama i iskazani u financijskim izvještajima političke stranke nisu u potpunosti istovjetni podacima iskazanim u financijskom izvještaju o financiranju izborne promidžbe, a pojedini troškovi su, umjesto s posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe, podmireni s redovnog računa političke stranke; u poslovnim knjigama su evidentirani i u financijskim izvještajima političke stranke iskazani i dobrovoljni prilogi (donacije) za financiranje izborne prodmižbe, primljeni nakon završetka izborne promidžbe; sredstva koja je na poseban račun za financiranje izborne promidžbe doznacila politička stranka – koalicijski partner, u poslovnim knjigama su evidentirana u okviru računa drugi prihodi (od refundacija), umjesto da su evidentirane obveze za primljene predujmove te po okončanju izbora i obračunu udjela u troškovima umanjani rashodi za usluge promidžbe i informiranja koji su financirani iz sredstava koalicijskog partnera.

Vlastita sredstva političke stranke, prema odredbi članka 2., točke 5. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znače sredstva koja politička stranka sa svojeg središnjeg računa uplati na svoj poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe odnosno na poseban račun za financiranje troškova izborne promidžbe kandidata kojeg je predložila. Vlastita sredstva koja političke stranke, nezavisne liste, odnosno grupe birača i kandidati namjeravaju utrošiti za izbornu promidžbu, prema odredbi članka 24. navedenog Zakona, moraju biti uplaćena na poseban račun za financiranje izborne promidžbe do dana zatvaranja tog računa.

Prema odredbama članaka 7., 9. i 28. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, neprofitno računovodstvo temelji se na računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti; knjigovodstvo se vodi prema rasporedu računa iz računskog plana za neprofitne organizacije, a financijski izvještaji moraju pružiti objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja neprofitne organizacije. Prema odredbi članka 27., stavka 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, sredstva koja politička stranka uplati kandidatu za financiranje izborne promidžbe i sredstva koja kandidat uplati političkoj stranci nakon izborne promidžbe sukladno navedenom Zakonu smatraju se prihodima od povezanih neprofitnih organizacija. Raspored, sadržaj i primjena računa u računskom planu definirani su Pravilnikom o neprofitnom računovodstvu i računskom planu.

U dijelu koji se odnosi na izbor kandidata za općinske načelnike, gradonačelnike i njihove zamjenike, sudionici izborne promidžbe bili su navedeni kandidati, a ne političke stranke koje su ih predložile te je u poslovnim knjigama i u financijskim izvještajima trebalo evidentirati i iskazati prijenos/uplatu sredstava na posebne račune za financiranje troškova izborne promidžbe kandidata te povrat preostalih neutrošenih sredstava s navedenih računa, a rashode koje su kandidati ostvarili iskazati u financijskim izvještajima kandidata o financiranju izborne promidžbe na temelju računa koji glase na kandidata.

Odredbama članka 57. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, propisano je da su kandidati koji su dužni otvoriti poseban račun za financiranje izborne promidžbe, od dana otvaranja posebnog računa obvezni voditi poslovne knjige (Knjigu blagajne, Knjigu primitaka i izdataka i Popis dugotrajne imovine) u skladu s propisima kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija; naknada troškova izborne promidžbe kandidatima isplaćuje se na poseban račun kandidata otvoren za financiranje troškova izborne promidžbe.

Financiranje izborne promidžbe trebalo je u cijelosti provesti putem posebnih računa za financiranje troškova izborne promidžbe, i to: posebnog računa kandidata (za gradonačelnika Grada Splita), odnosno posebnog računa političke stranke (za izbor članova Gradskog vijeća Grada Splita) u kojoj spomenuta politička stranka sudjeluje, a sve transakcije na spomenutim računima dovršiti do vremena isteka roka za njihovo zatvaranje. Obveza i rok otvaranja posebnog računa za financiranje izborne promidžbe, njegovo zatvaranje, raspoređivanje neutrošenih sredstava preostalih na posebnom računu nakon završetka svih transakcija i druge obveze propisani su odredbama članaka 30. – 35. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu. Između ostalog, propisano je i da su političke stranke i kandidati dužni dovršiti sve transakcije na posebnom računu za financiranje izborne promidžbe i zatvoriti ga najkasnije u roku od 60 dana od isteka roka za isplatu naknade troškova izborne promidžbe. Troškovima izborne promidžbe, prema odredbi članka 36. navedenog Zakona, smatraju se troškovi nastali u svrhu javnog predstavljanja izbornih sudionika i njihovih izbornih programa te pozivanja birača da za njih glasuju na određenim izborima, kao i ostali troškovi koji su izravno povezani s izbornom promidžbom, i to od dana otvaranja posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe do dana zatvaranja navedenog posebnog računa.

Za utvrđene nepravilnosti u vezi s izbornom promidžbom, Ured je naložio prihode i rashode u vezi s financiranjem izborne promidžbe kandidata za gradonačelnika (Grada Splita) te za izbor članova gradskog vijeća (Grada Splita), u poslovnim knjigama evidentirati i u financijskim izvještajima iskazati u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu. Naložio je troškove u vezi s izbornom promidžbom u cijelosti iskazati u financijskom izvještaju o financiranju izborne promidžbe (koji se dostavlja Državnom izbornom povjerenstvu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu i Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja; financiranje troškova izborne promidžbe u cijelosti obavljati putem posebnog računa za financiranje troškova izborne promidžbe u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

U tablici u nastavku navode se područja u kojima su revizijom za 2022. utvrđene nepravilnosti kod političkih stranaka, a utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja.

Tablica broj 5

Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti kod političkih stranaka, a utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja

Redni broj	Politička stranka	Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti koje su utjecale na izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima			Područja u kojima su utvrđene nepravilnosti koje su utjecale na izražavanje mišljenja o usklađenosti poslovanja				
		Financijski izvještaji	Računovodstveno poslovanje		Sustav unutarnjih kontrola	Planiranje		Prihodi	Rashodi
			Poslovne knjige	Potraživanja, popis imovine i obveza		Godišnji program rada	Financijski plan		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Parlamentarne stranke									
1.	Centar	x	x						
2.	Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)	x	x						
3.	Domovinski pokret (DP)	x	x	x			x		x
4.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)		x						
5.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)		x	x					
6.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)		x	x					
7.	Hrvatski suverenisti	x	x						
8.	Radnička fronta (RF)	x	x						
Izvanparlamentarne stranke									
1.	Akcija mladih (AM)		x	x					
2.	Demokratski HSS (DHSS)	x	x	x	x	x	x		
3.	Hrvatska stranka prava (HSP)	x	x	x					
4.	Ključ Hrvatske (Ključ)	x	x	x	x		x		
5.	Nezavisna lista mladih (NLM)	x	x						
6.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	x		x					
7.	Nezavisna platforma sjevera (NPS)		x						
8.	Pametno za Split i Dalmaciju	x	x			x	x		
9.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	x	x	x					
10.	Unija Kvarnera (UNIJA)	x	x						
11.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	x	x	x			x	x	

U odnosu na prošle revizije, najčešće nepravilnosti i propusti kod političkih stranaka utvrđene su u područjima računovodstvenog poslovanja i financijskih izvještaja, a nakon toga i u područjima planiranja te prihoda i rashoda. U tablici i grafičkom prikazu u nastavku daje se pregled područja u kojima su utvrđene najčešće nepravilnosti i propusti u razdoblju 2013. – 2022., prema broju političkih stranaka.

Tablica broj 6

Područja u kojima su utvrđene najčešće nepravilnosti i propusti u razdoblju 2013. – 2022., prema broju političkih stranaka

Redni broj	Godina prošle revizije	Broj političkih stranaka obuhvaćenih revizijom	Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	Sustav unutarnjih kontrola	Planiranje*	Financijski izvještaji	Računovodstveno poslovanje*	Prihodi	Rashodi	Imovina, obveze i vlastiti izvori	Drugo*
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	2013.	29	3	9	11	10	17	7	7	0	3
2.	2014.	30	1	4	11	9	15	4	4	0	2
3.	2015.	38	0	2	7	13	20	8	7	0	1
4.	2016.	35	1	1	4	9	11	4	5	0	0
5.	2017.	41	0	0	3	11	12	7	1	0	0
6.	2018.	45	0	0	3	10	17	1	5	1	0
7.	2019.	44	0	0	1	8	16	1	4	0	1
8.	2020.	45	1	2	1	12	15	5	4	1	0
9.	2021.	53	3	4	9	24	35	8	6	0	0
10.	2022.	48	0	2	5	14	19	1	1	0	0

* Planiranje (godišnji program rada i financijski plan); Računovodstveno poslovanje (poslovne knjige, popis imovine i obveza, potraživanja i obveze); Drugo (između ostalog, zabrana financiranja i pogodovanja, korištenje poslovnih prostora bez naknade)

Provedba naloga i preporuka iz prošle revizije

Ured u okviru obavljanja revizije provjerava provedbu naloga i preporuka danih u prošloj reviziji. Podaci o provedbi naloga i preporuka, odnosno status naloga i preporuka (provedeno – u roku ili nakon roka, u postupku provedbe, djelomično provedeno, nije provedeno ili nije primjenjivo) navedeni su u pojedinačnim izvješćima o obavljenoj reviziji političkih stranaka, u okviru Provedbe naloga i preporuka.

U prošlim revizijama političkih stranaka dana su 334 naloga i preporuke (odnosi se na svih 48 političkih stranaka). Revizijom za 2022. utvrđeno je da je 148 ili 44,3 % naloga i preporuka provedeno, 28 ili 8,4 % je u postupku provedbe, djelomično je provedeno 59 ili 17,7 % naloga i preporuka, nije provedeno 89 ili 26,6 %, a zbog neprovođenja aktivnosti deset ili 3,0 % naloga i preporuka nije primjenjivo. Podaci o statusu naloga i preporuka danih u prošlim revizijama, prema političkim strankama, daju se u tablici broj 7.

Političke stranke su i nadalje u obvezi postupiti prema nalogima i preporukama Ureda, koji nisu provedeni ili nisu u cijelosti provedeni.

Tablica broj 7

Podaci o statusu naloga i preporuka danih u prošlim revizijama

Redni broj	Politička stranka	Godina prošle revizije	Broj naloga i preporuka iz prošle revizije	Status naloga i preporuka				
				provedeno (u/nakon roka)	u postupku provedbe	djelomično provedeno	nije provedeno	nije primjenjivo
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Akcija mladih (AM)	2021.	14	3	0	2	9	0
2.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)	2021.	3	1	2	0	0	0
3.	Blok za Hrvatsku (Blok)	2021.	5	2	0	3	0	0
4.	Centar	2021.	12	9	0	3	0	0
5.	Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)	2021.	9	6	0	1	2	0
6.	Demokratski HSS (DHSS)	2021.	13	1	0	2	7	3
7.	Domovinski pokret (DP)	2021.	22	6	5	3	7	1
8.	Dubrovačka stranka (DUSTRA)	2019.	3	1	0	2	0	0
9.	Dubrovački demokratski sabor (DDS)	2021.	6	4	0	2	0	0
10.	Duspara Mirko – Nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)	2021.	0	0	0	0	0	0
11.	Fokus	2021.	2	1	1	0	0	0
12.	Građansko-liberalni savez (Glas)	2021.	1	1	0	0	0	0
13.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku	2021.	1	1	0	0	0	0
14.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	2021.	0	0	0	0	0	0
15.	Hrvatska demokršćanska stranka (HDS)	2021.	0	0	0	0	0	0
16.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)	2021.	7	2	0	3	2	0
17.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)	2021.	0	0	0	0	0	0
18.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	2021.	7	4	0	2	1	0
19.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	2021.	17	11	0	4	0	2
20.	Hrvatska stranka prava (HSP)	2021.	18	2	0	3	13	0
21.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	2021.	9	0	0	0	9	0
22.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	2021.	1	1	0	0	0	0
23.	Hrvatski suverenisti	2021.	11	7	0	1	1	2
24.	Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)	2021.	10	4	5	0	1	0
25.	Istarski demokratski sabor (IDS)	2021.	1	0	0	1	0	0
26.	Ključ Hrvatske (Ključ)	2021.	17	8	3	4	1	1
27.	LiPO	2021.	6	5	1	0	0	0
28.	Most	2021.	8	5	0	2	1	0
29.	Možemo! – politička platforma (Možemo!)	2021.	6	3	2	0	1	0
30.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)	2021.	0	0	0	0	0	0
31.	Nezavisna lista mladih (NLM)	2021.	18	9	0	3	6	0
32.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)	2021.	5	1	1	0	3	0
33.	Nezavisna lista Višnjani (NLV)	2021.	4	4	0	0	0	0
34.	Nezavisna platforma sjevera (NPS)	2021.	9	3	2	3	1	0
35.	Nezavisni	2021.	3	3	0	0	0	0
36.	Nova ljevica (NL)	2021.	4	2	0	0	2	0
37.	Pametno za Split i Dalmaciju	2021.	8	4	0	3	1	0
38.	Primorsko goranski savez (PGS)	2021.	7	5	2	0	0	0
39.	Radnička fronta (RF)	2021.	12	6	0	2	4	0
40.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	2021.	4	3	0	1	0	0
41.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	2021.	0	0	0	0	0	0
42.	Srd je Grad (SjG)	2021.	10	5	0	2	2	1
43.	Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)	2021.	5	3	1	1	0	0
44.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	2021.	4	1	1	2	0	0
45.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)	2021.	6	4	0	1	1	0
46.	Unija Kvarnera (UNIJA)	2021.	5	2	0	2	1	0
47.	Zagreb je naš!	2021.	3	1	2	0	0	0
48.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)	2021.	18	4	0	1	13	0
Sveukupno			334	148	28	59	89	10

U tablici u nastavku daju se podaci o statusu naloga i preporuka danih u razdoblju 2018. – 2022. U navedenom razdoblju dano je 1 125 naloga i preporuka, od kojih je 514 ili 45,7 % naloga i preporuka provedeno, 104 ili 9,2 % je u postupku provedbe, djelomično su provedena 163 ili 14,5 % naloga i preporuka, nisu provedena 292 ili 26,0 %, a zbog neprovođenja aktivnosti 52 ili 4,6 % naloga i preporuka nije primjenjivo. Također je vidljivo da se broj provedenih naloga i preporuka uglavnom povećava.

Tablica broj 8

Podaci o statusu naloga i preporuka danih u revizijama
u razdoblju 2018. – 2022.

Redni broj	Godina obavljanja revizije	Broj političkih stranaka obuhvaćenih revizijom	Godina prošle revizije	Broj naloga i preporuka iz prošle revizije	Status naloga i preporuka				
					provedeno (u/nakon roka)	u postupku provedbe	djelomično provedeno	nije provedeno	nije primjenjivo
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	2018.	45	2017.	203	75	10	32	65	21
2.	2019.	44	2018.	188	108	28	20	28	4
3.	2020.	45	2019.	165	80	24	21	30	10
4.	2021.	53	2020.	235	103	14	31	80	7
5.	2022.	48	2021.	334	148	28	59	89	10
Sveukupno				1 125	514	104	163	292	52

REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA

Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje za 2022. pet nezavisnih zastupnika⁸. *O financijskim izvještajima nezavisnih zastupnika izražena su četiri bezuvjetna i jedno uvjetno mišljenje, a o usklađenosti poslovanja pet bezuvjetnih mišljenja.*

U tablici u nastavku navode se izražena mišljenja o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja za 2022. te mišljenja iz prošle revizije, po nezavisnim zastupnicima.

Tablica broj 9

Izražena mišljenja po nezavisnim zastupnicima

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Mišljenje za 2022.		Mišljenje iz prošle revizije	
		o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja	o financijskim izvještajima	o usklađenosti poslovanja
	1	2	3	4	5
1.	Vladimir Bilek, nezavisni zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
2.	Robert Jankovics, nezavisni zastupnik mađarske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
3.	Veljko Kajtazi, nezavisni zastupnik austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno
4.	Ermina Lekaj Prljaskaj, nezavisna zastupnica albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine	uwjetno	bezuwjetno	uwjetno	uwjetno
5.	dr. sc. Furio Radin, nezavisni zastupnik talijanske nacionalne manjine	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno	bezuwjetno

Prihodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2022., ukupni prihodi nezavisnih zastupnika ostvareni su u iznosu od 1.801.263,00 kn, a odnose se na prihode iz državnog proračuna i druge prihode.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima revizijom obuhvaćenih nezavisnih zastupnika za 2022., prema vrstama.

⁸ Revidirano razdoblje (2022.) obuhvaća nezavisne zastupnike 10. saziva Hrvatskoga sabora, s početkom zastupničkog mandata od 22. srpnja 2020. Prema podacima s mrežnih stranica Hrvatskoga sabora (8. studenoga 2023.), u Hrvatskom saboru je 20 nezavisnih zastupnika, od kojih je pet nezavisnih zastupnika nacionalnih manjina; također su i tri zastupnika nacionalne manjine izabrana s liste političke stranke (Samostalne demokratske srpske stranke).

Tablica broj 10

Ostvareni prihodi nezavisnih zastupnika za 2022., prema vrstama

u kn

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Prihodi iz državnog proračuna	Drugi prihodi	Ukupno	Udjel u %
	1	2	3	4	5
1.	Vladimir Bilek	352.296,00	4.503,00	356.799,00	19,8
2.	Robert Jankovics	352.295,00	29,00	352.324,00	19,6
3.	Veljko Kajtazi	352.295,00	3,00	352.298,00	19,6
4.	Ermina Lekaj Prljaskaj	387.525,00	8,00	387.533,00	21,5
5.	dr. sc. Furio Radin	352.295,00	14,00	352.309,00	19,5
Sveukupno		1.796.706,00	4.557,00	1.801.263,00	100,0

Prihodi iz državnog proračuna ostvareni u iznosu od 1.796.706,00 kn u cijelosti se odnose na doznačena sredstva iz državnog proračuna za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika u 2022. Prihodi za financiranje redovitog poslovanja ostvareni su na temelju odredaba Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma te odluka o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, koje je donio Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav Hrvatskog sabora u siječnju, lipnju i rujnu 2022. U skladu s odredbama navedenog Zakona i odlukama, nezavisnim zastupnicima za rad u 2022. raspoređeno je 1.796.706,00 kn, a sredstva su doznačavana tromjesečno tijekom 2022. u skladu s navedenim odlukama na posebne račune za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika.

Drugi prihodi ostvareni su u iznosu od 4.557,00 kn, od čega se vrijednosno najznačajniji odnose na prihode u vezi s obračunom amortizacije za 2022. (*Vladimir Bilek*) u iznosu od 4.503,00 kn.

Rashodi

Prema podacima iz izvještaja o prihodima i rashodima za 2022., ukupni rashodi nezavisnih zastupnika ostvareni su u iznosu od 2.045.036,00 kn, od čega su najznačajniji materijalni rashodi u iznosu od 1.144.324,00 kn ili 56,0 % te rashodi za donacije (pomoći) u iznosu od 473.997,00 kn ili 23,2 % ukupnih rashoda.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim rashodima revizijom obuhvaćenih nezavisnih zastupnika za 2022., prema vrstama.

Tablica broj 11

Ostvareni rashodi nezavisnih zastupnika za 2022., prema vrstama

u kn

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi		Rashodi amortizacije	Financijski rashodi	Rashodi za donacije (pomoći)	Drugi rashodi	Ukupno	Udjel u %	Višak/manjak prihoda*
			Rashodi za promidžbu i informiranje	Drugi materijalni rashodi							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladimir Bilek	119.040,00	16.155,00	208.669,00	4.501,00	2.467,00	120.211,00	0,00	471.043,00	23,0	-114.244,00
2.	Robert Jankovics	0,00	10.229,00	157.336,00	0,00	292,00	229.500,00	0,00	397.357,00	19,4	-45.033,00
3.	Veljko Kajtazi	134.068,00	3.379,00	282.980,00	0,00	2.230,00	44.100,00	807,00	467.564,00	22,9	-115.266,00
4.	Ermina Lekaj Prljaskaj	131.063,00	0,00	190.008,00	4.337,00	480,00	80.186,00	0,00	406.074,00	19,9	-18.541,00
5.	dr. sc. Furio Radin	0,00	833,00	274.735,00	26.413,00	1.017,00	0,00	0,00	302.998,00	14,8	49.311,00
Sveukupno		384.171,00	30.596,00	1.113.728,00	35.251,00	6.486,00	473.997,00	807,00	2.045.036,00	100,0	-243.773,00

* Višak/manjak prihoda utvrđen je kao razlika ukupnih prihoda (Tablica broj 10, stupac 4) i ukupnih rashoda (Tablica broj 11, stupac 9).

Materijalni rashodi u iznosu od 1.144.324,00 kn odnose se na rashode za promidžbu i informiranje (usluge oglašavanja na Facebook profilu, godišnja naknada za *web*-domenu, nabava dnevnog tiska) u iznosu od 30.596,00 kn te druge materijalne rashode (između ostalog, rashode za usluge telefona, pošte i prijevoza, intelektualne i osobne usluge, računalne usluge, zakupnine i najamnine, komunalne usluge, naknade troškova službenih putovanja, reprezentaciju, naknade za obavljanje aktivnosti, naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa, uredski materijal i energiju) u iznosu od 1.113.728,00 kn.

Rashodi za donacije (pomoći) u iznosu od 473.997,00 kn odnose se na donacije (pomoći) dane građanima, kulturno-umjetničkim, sportskim i drugim udrugama i ustanovama za promidžbu kulturne baštine i sufinanciranje programa i aktivnosti nacionalnih manjina, organiziranje i sufinanciranje kulturnih manifestacija i drugo, prema godišnjim programima rada i financijskim planovima nezavisnih zastupnika, a na temelju zamolbi/zahtjeva iz kojih je vidljivo za koje namjene se sredstva planiraju utrošiti.

Imovina te obveze i vlastiti izvori

Prema podacima iz bilanci na dan 31. prosinca 2022., ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nezavisnih zastupnika obuhvaćenih revizijom iskazana je u iznosu od 1.499.560,00 kn.

U tablici broj 12 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora nezavisnih zastupnika koncem 2022.

Tablica broj 12

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora nezavisnih zastupnika koncem 2022.

Redni broj	Opis	u kn	
		31. prosinca 2022.	Udjel u %
	1	2	3
1.	Nefinancijska imovina	95.815,00	6,4
1.1.	Proizvedena dugotrajna imovina	95.815,00	6,4
2.	Financijska imovina	1.403.745,00	93,6
2.1.	Novac u banci i blagajni	1.403.224,00	93,6
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih, potraživanja za više plaćene poreze i drugo	521,00	0,0
	Ukupno imovina	1.499.560,00	100,0
3.	Obveze	106.302,00	7,1
3.1.	Obveze za rashode	99.637,00	6,7
3.2.	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	6.665,00	0,4
4.	Vlastiti izvori	1.393.258,00	92,9
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	1.499.560,00	100,0

Vrijednost *nefinancijske imovine* (proizvedene dugotrajne imovine) odnosi se na uredsku opremu i namještaj, komunikacijsku, računalnu i drugu opremu te ulaganja u računalne programe, nabavne vrijednosti od 726.159,00 kn te ispravak vrijednosti od 630.344,00 kn.

U okviru *financijske imovine*, vrijednosno značajnija imovina odnosi se na novac u banci i blagajni u iznosu od 1.403.224,00 kn, od čega se na novac na računima poslovne banke za redovito godišnje financiranje nezavisnih zastupnika odnosi 1.400.388,00 kn, a u blagajni 2.836,00 kn.

Obveze za rashode u iznosu od 99.637,00 kn, između ostalog, odnose se na obveze za zaposlene (plaća za prosinac 2022.), obveze prema dobavljačima u zemlji te obveze za naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa.

U okviru *odgođenog plaćanja rashoda i prihoda budućih razdoblja* iskazan je dio prihoda iz državnog proračuna, kojim je financirana nabava nefinancijske imovine u iznosu od 6.665,00 kn, a u prihode izvještajnog razdoblja priznaju se razmjerno troškovima uporabe nefinancijske imovine u razdoblju korištenja (*Vladimir Bilek*).

Vlastiti izvori u iznosu od 1.393.258,00 kn odnose se na višak prihoda (raspoloživ u sljedećem razdoblju) u iznosu od 1.445.616,00 kn te manjak prihoda (za pokriće u sljedećem razdoblju) u negativnom iznosu od 52.358,00 kn.

Nalaz revizije

Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje nezavisnih zastupnika, odnosno djelokrug, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, financijski izvještaji, računovodstveno poslovanje, prihodi, rashodi te imovina, obveze i vlastiti izvori, radi davanja mišljenja jesu li nezavisni zastupnici obavljali poslovanje, ostvarili prihode i rashode te sastavili financijske izvještaje u skladu s propisima, kao i jesu li financijska sredstva koristili isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih svojim godišnjim programima rada i u skladu s financijskim planovima.

Kod četiri nezavisna zastupnika utvrđeno je da su financijski izvještaji za 2022. sastavljeni u svim važnijim odrednicama u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, a provjerom financijskih izvještaja navedenih zastupnika u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene znatnije nepravilnosti i propusti.

Kod nezavisne zastupnice utvrđene su nepravilnosti u području računovodstvenog poslovanja (poslovne knjige i evidentiranje/iskazivanje poslovnih događaja) te financijskih izvještaja. Utvrđene nepravilnosti, između ostalog, odnose se na neusklađenost podataka (o ispravku vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine te rashodima za donacije/pomoći) evidentiranih u poslovnim knjigama i iskazanih u financijskim izvještajima odnosno njihovo evidentiranje i iskazivanje na pogrešnim računima računskog plana; u Izvještaju o prihodima i rashodima nisu iskazani podaci o prenesenom manjku prihoda, kao ni dodatni podaci; Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima ne sadrže podatke o razlozima većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine, iako su, u odnosu na prethodnu godinu, utvrđena značajna odstupanja pojedinih rashoda).

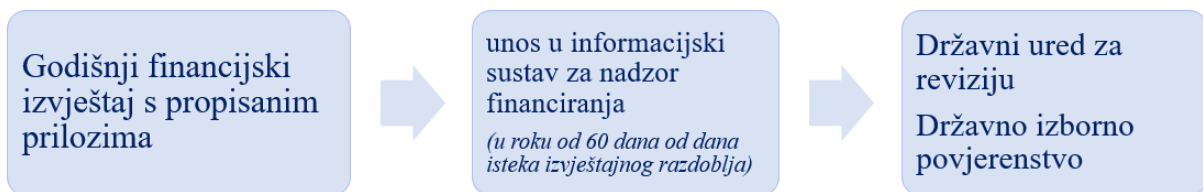
U dijelu koji se odnosi na usklađenost poslovanja, utvrđeno je da je poslovanje nezavisnih zastupnika za 2022. u svim važnijim odrednicama obavljano u skladu sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima. Provjerom usklađenosti poslovanja navedenih zastupnika u odnosu na kriterije za izražavanje mišljenja nisu utvrđene znatnije nepravilnosti i propusti.

Ured je, između ostalog, naložio u poslovnim knjigama točno evidentirati podatke o ispravku vrijednosti imovine u analitičkoj evidenciji osnovnih sredstava, kao i uskladiti ih s podacima u glavnoj knjizi; poslovni događaj evidentirati u poslovnim knjigama i iskazati u financijskim izvještajima na računima propisanim računskim planom; u financijskim izvještajima iskazati točne podatke, a u Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, Pravilnika o neprofitnom računovodstvu i računskom planu te Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija.

DOSTAVLJANJE I OBJAVLJIVANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

Prema odredbama članka 52., stavaka 1. – 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su sastavljati **financijski izvještaj za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca** (u daljnjem tekstu: godišnji financijski izvještaj) na način koji je prema propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija propisan za neprofitne organizacije koje vode dvojno odnosno jednostavno knjigovodstvo, ovisno o vrijednosti imovine i visini ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Godišnji financijski izvještaj, zajedno s propisanim priložima, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su dostaviti Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu, **unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana do dana isteka izvještajnog razdoblja**. Uz godišnji financijski izvještaj, kao njegov sastavni dio, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su priložiti, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja:

- godišnji program rada i financijski plan (*nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici na početku mandata i program rada za mandatno razdoblje*)
- izvješće o donacijama primljenima tijekom godine sa specificiranim podacima o fizičkim i pravnim osobama koje su dale donacije (osobno ime odnosno naziv i adresa te osobni identifikacijski broj), datumu uplate donacije odnosno davanja proizvoda ili pružanja usluga bez naplate, o uplaćenom iznosu donacije odnosno o tržišnoj vrijednosti darovanog proizvoda ili usluge naznačenj na potvrdi te o vrsti svake pojedine donacije.

Iznimno, prema odredbama članka 52., stavaka 4. i 6. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, ako je, u slučajevima prestanka političke stranke prema odredbama Zakona kojim se uređuje osnivanje političkih stranaka, politička stranka brisana iz Registra političkih stranaka, politička stranka dužna je sastaviti godišnji financijski izvještaj s datumom koji prethodi datumu brisanja iz Registra političkih stranaka i dostaviti ga Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, najkasnije u roku od 60 dana od dana pravomoćnosti rješenja o brisanju iz Registra; godišnji financijski izvještaj potpisuje osoba koja je bila odgovorna za poslovanje političke stranke do dana koji prethodi datumu brisanja iz Registra političkih stranaka.

Godišnji financijski izvještaji političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i nezavisnih vijećnika, zajedno s propisanim priložima, prema odredbama članka 62. navedenog Zakona, javni su dokumenti, a njihovu objavu dužno je osigurati Državno izorno povjerenstvo na svojim mrežnim stranicama, od prvog radnog dana od dana njihove dostave Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Informacijski sustav za nadzor financiranja, prema odredbi članka 2. i 86. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači računalni program putem kojega političke stranke, nezavisni zastupnici, nezavisni vijećnici te osobe ovlaštene za zastupanje neovisnih lista, nositelji lista, grupe birača i kandidati te predstavnik organizacijskog odbora dostavljaju nadležnim tijelima financijske izvještaje i druga propisana izvješća i podatke te putem kojeg se propisana izvješća objavljuju na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva. Za vođenje, održavanje i upravljanje informacijskim sustavom za nadzor financiranja nadležno je Državno izborno povjerenstvo.

Godišnji financijski izvještaji s propisanim priložima trajno se pohranjuju u informacijski sustav za nadzor financiranja (*političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici dužni su ih trajno čuvati u izvorniku*) i javno su dostupni na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva na lako pretraživ način po različitim osnovama, u strojno čitljivom i otvorenom obliku.

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici, prema odredbama članka 86., stavaka 5. i 6. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, odgovorni su za istinitost unesenih podataka, a na obradu osobnih podataka sadržanih u informacijskom sustavu na nadzor financiranja primjenjuju se odredbe ovoga Zakona i propisi kojima se uređuje zaštita unesenih podataka.

Ured je provjerio jesu li političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici kojima je mandat u tijeku dostavili financijske izvještaje unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja (*kao i njihovu objavu na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva*), u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Političke stranke

U Republici Hrvatskoj je 10. studenoga 2023. djelovalo 156 političkih stranaka⁹, od kojih je 28 parlamentarnih političkih stranaka 10. saziva Hrvatskoga sabora (23 aktivne i pet neaktivnih), a 128 izvanparlamentarnih političkih stranaka. S obzirom na to da su tri političke stranke osnovane i upisane u Registar političkih stranaka u 2023.¹⁰, a 18 izvanparlamentarnih političkih stranaka prestalo je djelovati tijekom 2022. i 2023. (*i brisane su iz Registra političkih stranaka*), financijske izvještaje za 2022. sa sastavnim dijelovima bila je obvezna dostaviti i objaviti **171 politička stranka**.

Unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje **dostavilo je** 135 političkih stranaka (28 parlamentarnih i 107 izvanparlamentarnih), a 36 političkih stranaka na navedeni način nije dostavilo financijske izvještaje (do 8. studenoga 2023.). U propisanom roku financijske izvještaje dostavilo je 128 političkih stranaka (27 parlamentarnih i 101 izvanparlamentarna), a sedam političkih stranaka (jedna parlamentarna i šest izvanparlamentarnih) dostavilo je financijske izvještaje izvan propisanog roka.

⁹ Podaci se ažuriraju uvidom u Registar političkih stranaka te drugim izvorima (rješenja i e-pošta Ministarstva pravosuđa i uprave, informacijski sustav za nadzor financiranja).

¹⁰ Do 8. studenoga 2023. u Registar političkih stranaka upisane su sljedeće političke stranke: Akcija za promjene (AP); Umirovljenici zajedno – politička platforma (Umirovljenici zajedno) i Zajedno za Trogir.

Pojedine političke stranke (*) dostavile su Uredu financijske izvještaje i/ili drugu dokumentaciju i u papirnatom obliku, elektroničkom poštom ili tijekom obavljanja revizije. Od 18 političkih stranaka koje su prestale djelovati i brisane su tijekom 2022. i 2023. iz Registra političkih stranaka, tri političke stranke koje su brisane u 2023. dostavile su financijske izvještaje za 2022., a tri političke stranke koje su brisane u 2022. dostavile su financijske izvještaje za prestanak djelovanja.

Financijski izvještaji političkih stranaka, s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, **objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.**

Financijske izvještaje za 2022. u propisanom roku (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) dostavile su sljedeće političke stranke (128):

Redni broj	Politička stranka
	1
1.	Agrameri – nezavisna lista
2.	Akcija Bjelovarsko-bilogorska (ABB) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 28. lipnja 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
3.	Akcija mladih (AM)
4.	Akcija umirovljenici zajedno (AUZ)*
5.	Aktivni nezavisni umirovljenici (ANU)
6.	ALTERNATIVA 101 (ALTERNATIVA)
7.	Autohtona – hrvatska seljačka stranka (A – HSS)
8.	Autohtona – hrvatska stranka prava (A – HSP)
9.	Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti (365 Stranka rada i solidarnosti)*
10.	Blok umirovljenici zajedno (BUZ)
11.	Blok za Hrvatsku (Blok)
12.	Bolji Solin (BS)
13.	Centar
14.	Damir Bajs Nezavisna lista (Damir Bajs NL)
15.	Demokrati
16.	Demokratska kneginječka stranka (DKS)
17.	Demokratska lokalna stranka (DLS)
18.	Demokratska prigorsko-zagrebačka stranka (DPS) Demokratska stranka lipa (DSL)
19.	<i>Prestala je djelovati (uvid u Registar političkih stranaka 8. studenoga 2023.); datum brisanja iz Registra političkih stranaka nije naveden (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
20.	Demokratska stranka umirovljenika (DSU)
21.	Demokratski HSS (DHSS)
22.	Demokratski savez nacionalne obnove (DESNO)
23.	Demokratski savez Srba (DSS)
24.	Domovinski pokret (DP)
25.	Dubrovačka bošnjačka stranka (DBS)
26.	Dubrovačka stranka (DUSTRA)
27.	Dubrovački demokratski sabor (DDS)
28.	Duspara Mirko – Nezavisna lista (Duspara Mirko – NL)
29.	Fokus
30.	Generacija obnove (GO)
31.	Građansko-liberalni savez (Glas)
32.	Grobnička stranka (GS)
33.	Hoćemo pravedno (Hoćemo) <i>Upisana je u Registar političkih stranaka 28. lipnja 2022.</i>
34.	HRAST – Pokret za uspješnu Hrvatsku
35.	Hrvatska braniteljska pučka stranka (HBPS) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 1. lipnja 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
36.	Hrvatska bunjevačka stranka (HBS)
37.	Hrvatska čista stranka prava (HČSP)
38.	Hrvatska demokratska seljačka stranka (HDSS)
39.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)
40.	Hrvatska demokračanska stranka (HDS)

Redni broj	Politička stranka
	1
41.	Hrvatska konzervativna stranka (HKS)
42.	Hrvatska narodna stranka – liberalni demokrati (HNS)
43.	Hrvatska seljačka stranka – Stjepan Radić (HSS – SR)
44.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)
45.	Hrvatska seljačka stranka Braće Radić (HSS Braće Radić)
46.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)
47.	Hrvatska stranka demokrata (HSD)
48.	Hrvatska stranka građanskog otpora (HSGO)
49.	Hrvatska stranka prava – 1861 (HSP – 1861)
50.	Hrvatska stranka prava (HSP)
51.	Hrvatska stranka pravne države (HSPD)
52.	Hrvatska stranka reda (HSR)
53.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)
54.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)
55.	Hrvatski laburisti – Stranka rada (Laburisti)
56.	Hrvatski oslobodilački pokret (HOP)
57.	Hrvatski suverenisti
58.	Istarska stranka umirovljenika – Partito Istriano dei pensionati (ISU – PIP)
59.	Istarski demokratski sabor (IDS)
60.	Istarski laburisti (IL)
61.	Ivan Penava nezavisna lista (IP – NL)
62.	Ključ Hrvatske* <i>Do svibnja 2022. naziv političke stranke bio je Živi zid (rješenje Ministarstva pravosuđa i uprave iz svibnja 2022.).</i>
63.	Kvarnerska inicijativa – regionalna platforma (Kvarnerska)
64.	LiPO
65.	Lista za Rijeku (RI)
66.	Loza nezavisna lista (LOZA)
67.	Međimurska stranka (MS)
68.	Međimurski demokratski savez (MDS)
69.	Mlađi za Brezovicu (MZB)
70.	Mlađi za Đakovo
71.	Most*
72.	Možemo! – politička platforma
73.	Mreža nezavisnih lista (MREŽA)
74.	Nada
75.	Narodna stranka – REFORMISTI (REFORMISTI)
76.	Neovisni za Hrvatsku (NHR)
77.	Nezavisna lista Ante Đapića (NL Ante Đapića)
78.	Nezavisna lista Osejava (NLO)
79.	Nezavisna lista Stipe Petrina (NLSP)
80.	Nezavisna lista Tomislav Stojak (NLTS) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 30. lipnja 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
81.	Nezavisna lista Višnjani (NLV)
82.	Nezavisna lista Zagreb (NLZG)
83.	Nezavisna platforma sjevera (NPS) <i>Do 13. travnja 2023. naziv političke stranke bio je Matija Posavec – nezavisna lista (Matija Posavec – NL) (rješenje Ministarstva pravosuđa i uprave iz travnja 2023.).</i>
84.	Nezavisni
85.	Nezavisni seljaci Hrvatske (NSH)
86.	Nezavisni za Zaprešić (NZ)
87.	Nova ljevica (NL)
88.	Pametno za Split i Dalmaciju
89.	Pločanska stranka (PLS)
90.	Pokret za modernu Hrvatsku
91.	Popravi grad (PG)
92.	Pravedna Hrvatska (PH) <i>Upisana je u Registar političkih stranaka 2. rujna 2022.</i>
93.	Primorsko goranski savez (PGS)
94.	Probudi
95.	Projekt Domovina
96.	Promijenimo Hrvatsku (PH)
97.	Radnička fronta (RF)
98.	Rapski pučki sabor (RPS)

Redni broj	Politička stranka
	1
99.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)*
100.	Snaga – Stranka narodnog i građanskog aktivizma (Snaga)
101.	Snaga Slavonije i Baranje (SIB)
102.	Socijaldemokrati <i>Upisana je u Registar političkih stranaka 2. rujna 2022.</i>
103.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)
104.	Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP)
105.	Srđ je Grad (SJG)
106.	Stjepan Kožić – nezavisna lista (SKNL)
107.	Stranka Bošnjaka Hrvatske (SBH)
108.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)
109.	Stranka hrvatski vidik (SHV)
110.	Stranka hrvatskih umirovljenika – UMIROVLJENICI (UMIROVLJENICI)
111.	Stranka hrvatskog zajedništva (SHZ)
112.	Stranka razvoja i napretka (SRNA) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 18. srpnja 2023. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
113.	Stranka s Imenom i Prezimenom (IP)*
114.	Stranka umirovljenika (SU)*
115.	Stranka za narod (SZN)
116.	Stranka za Zadar! (ZZ!)
117.	Umirovljenici Slavonije i Baranje (USIB)
118.	Unija Kvarnera (UNIJA)
119.	Vesna Škare Ožbolt – nezavisna lista (Vesna Škare Ožbolt – NL)
120.	Zagorska demokratska stranka (ZDS)
121.	Zagorska stranka (ZS)*
122.	Zagreb je naš!
123.	Zajedno za Murter (ZM)
124.	Zaokret – nezavisna lista (Zaokret)
125.	Zelena alternativa – održivi razvoj Hrvatske (Zelena alternativa – OraH)
126.	Zelena lista
127.	Željko Kerum – Hrvatska građanska stranka (HGS)
128.	Župska stranka (Župka)

Financijske izvještaje za 2022. izvan propisanog roka (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) dostavile su sljedeće političke stranke (sedam):

Redni broj	Politička stranka
	1
1.	Hrvatska narodna lista (HNL)
2.	Nezavisna lista boljih (NLB) <i>Prestala je djelovati (uvid u Registar političkih stranaka 8. studenoga 2023.); datum brisanja iz Registra političkih stranaka nije naveden (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
3.	Nezavisna lista mladih (NLM)*
4.	Nezavisna lista Podbablje sutra (Podbablje sutra)
5.	Odlučnost i pravednost (OIP) <i>Upisana je u Registar političkih stranaka 15. prosinca 2022.</i>
6.	ZA GRAD
7.	Zeleni savez (Zeleni)

* Uredu je dostavljeno i u papirnatom obliku, elektroničkom poštom ili tijekom obavljanja revizije, izvan informacijskog sustava za nadzor financiranja.

Financijske izvještaje za 2022. (unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) nisu dostavile sljedeće političke stranke (36):

Redni broj	Politička stranka
	1
1.	Braniteljsko domoljubna stranka Hrvatske (BDSH) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 20. prosinca 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
2.	Budnica Hrvatska – Zajednica Bosanskih Hrvata (BH – ZBH) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 25. siječnja 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
3.	Bura <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 8. rujna 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
4.	Dalmatinska akcija (DA) <i>Upisana je u Registar političkih stranaka 17. veljače 2022.</i>
5.	Demokratsko socijalna stranka Hrvatske (DSSH) Građanska opcija grada Osijeka (GOGO)
6.	<i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 18. listopada 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
7.	Hrvatska demokratska regionalna stranka (HDRS) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 31. ožujka 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
8.	Hrvatska radićevska stranka (HRS)
9.	Hrvatska stranka branitelja i domoljuba (HSBID)
10.	Hrvatska stranka budućnosti (HSB)
11.	Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević (HSP AS) <i>Dostavila je izjavu da je u 2022. ostvarila prihode manje od 100.000,00 kn.</i>
12.	Hrvatska stranka pravaškog bratstva (HSPB)
13.	Hrvatska stranka svih čakavaca kajkavaca i štokavaca (HSSČKŠ)
14.	Hrvatski umirovljenici zajedno (HUZ)
15.	Jadranska socijaldemokratska stranka Hrvatske (Jadranski socijaldemokrati) <i>Prestala je djelovati (uvid u Registar političkih stranaka 8. studenoga 2023.); datum brisanja iz Registra političkih stranaka nije naveden (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
16.	Komunistička partija Hrvatske (KPH) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 17. veljače 2023. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
17.	Krila slobode Hrvatska nacionalistička stranka (Krila slobode)
18.	Maksimirska građanska inicijativa – ZAJEDNO (MGI – ZAJEDNO) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 18. ožujka 2023. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
19.	Modeli altruizma u politici (MAP)
20.	Moderna demokratska snaga (MODES)
21.	Moja voljena Hrvatska (MVH)
22.	Nova politika (NP)
23.	Pavao Grom – nezavisna lista (PGnl)
24.	Plavo zelena stranka (PZS)
25.	Pokret zajedno (PZ)
26.	Slobodarska stranka Hrvatske (SSH)
27.	Slobodna Hrvatska (SH) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 24. veljače 2023. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
28.	Splitska stranka umirovljenika (SSU) <i>Prestala je djelovati (uvid u Registar političkih stranaka 8. studenoga 2023.); datum brisanja iz Registra političkih stranaka nije naveden (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
29.	Splitska stranka (STS) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 31. ožujka 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
30.	Srpska narodna stranka (SNS) <i>Brisana je iz Registra političkih stranaka 4. lipnja 2022. (uvid u informacijski sustav za nadzor financiranja).</i>
31.	Srpska pravедna stranka (SPS)
32.	Stranka Ivana Pernara (SIP)
33.	Ujedinjeni hrvatski domoljubi (UHD)
34.	Umirovljenička demokratska unija (UDU)
35.	Zeleni forum (ZF)
36.	Zelinski laburisti – stranka Prigorja (ZL)

Nezavisni zastupnici

Nezavisni zastupnici dostavili su unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja u propisanom roku godišnje financijske izvještaje s propisanim priložima (*dr. sc. Furio Radin dostavio ih je Uredu i u papirnatom obliku*).

Spomenuti financijski izvještaji nezavisnih zastupnika, s propisanim priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Nezavisni vijećnici

U lokalnim jedinicama su 10. studenoga 2023. djelovala 1 342 nezavisna vijećnika, kojima je mandat započeo nakon lokalnih izbora održanih u svibnju 2021. (Odluka o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, s danom provedbe 16. svibnja 2021., Narodne novine 39/21), odnosno nakon prijevremenih izbora održanih od 2022. do 2023. Spomenuti vijećnici bili su obvezni dostaviti unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje za 2022., s propisanim priložima.

Za nezavisne vijećnike kojima je mandat u 2022. bio u tijeku (1 342) utvrđeno je sljedeće:

- 996 nezavisnih vijećnika dostavilo je unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja financijske izvještaje, s propisanim priložima, i to u propisanom roku ili do 10. studenoga 2023.
- 346 nezavisnih vijećnika nije dostavilo financijske izvještaje do 10. studenoga 2022. (*od navedenog broja, 307 nezavisnih vijećnika dostavilo je izjave o odricanju od prava na redovito godišnje financiranje iz proračuna, a 39 nije dostavilo spomenute financijske izvještaje, izjave ni drugu dokumentaciju*).

Financijski izvještaji nezavisnih vijećnika, s priložima, dostavljeni unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

ZAKLJUČAK

Političke stranke, prema odredbama Zakona o političkim strankama, svojim slobodnim osnivanjem izraz su demokratskoga višestranačkog sustava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te pravne osobe koje politički djeluju u skladu s ciljevima utvrđenim programom i statutom, koji su usmjereni na stvaranje i oblikovanje političke volje te političkog djelovanja građana. **Nezavisni zastupnik**, prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, znači zastupnik izabran s neovisne liste i zastupnik nacionalnih manjina izabran s liste koju su predložili birači ili udruge nacionalnih manjina, a **nezavisni vijećnik** znači član predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izabran s liste grupe birača.

Radi ostvarivanja svojih političkih ciljeva, prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke mogu stjecati prihode od imovine u svojem vlasništvu, članarine odnosno članskog doprinosa, izdavačke djelatnosti, dobrovoljnih priloga (donacija), prodaje propagandnog materijala, organiziranja stranačkih manifestacija te iz drugih zakonom dopuštenih izvora. Navedene prihode (osim prihoda od članarina odnosno članskog doprinosa i organiziranja stranačkih manifestacija) mogu stjecati i nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici. Također, političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici mogu se financirati iz sredstava državnog proračuna i proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenima ovim zakonom, a sredstva se mogu koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom.

Političke stranke, nezavisni zastupnici i nezavisni vijećnici vode poslovne knjige i sastavljaju financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Financijskom revizijom 48 političkih stranaka i pet nezavisnih zastupnika obuhvaćeni su financijski izvještaji i poslovanje za 2022. Kod najvećeg broja političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti i propusti u području financijskih izvještaja i računovodstvenog poslovanja (poslovne knjige, evidentiranje i iskazivanje poslovnih događaja, potraživanja te obavljanje popisa imovine i obveza). Kod nezavisnih zastupnika nisu utvrđene nepravilnosti i propusti koje bi utjecale na istinitost i realnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja (osim u dijelu koji se odnosi na računovodstveno poslovanje i financijske izvještaje nezavisne zastupnice).

Za sve utvrđene nepravilnosti i propuste u poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika Ured je dao naloge i preporuke, čija bi provedba pridonijela istinitom, pouzdanom i točnom iskazivanju i evidentiranju podataka pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora u financijskim izvještajima i poslovnim knjigama, kao i povećanju usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te učinkovitosti korištenja sredstava. **Revizijom za 2022. dano je 266 naloga i preporuka, od čega se na političke stranke odnosi 256 ili 96,2 %, a nezavisne zastupnike deset ili 3,8 %.**

U skladu s odredbama članka 94. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, Ured obavještava Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i dostavlja cjelokupnu dokumentaciju o svim utvrđenim povredama Zakona.

U prilogu se daju pojedinačna izvješća o obavljenoj financijskoj reviziji za 2022. (za 48 političkih stranaka i pet nezavisnih zastupnika).